

80 jaar balie Oudenaarde

1935-2015

gebaseerd op 'Geschiedenis van de Orde van advocaten te Oudenaarde'
Masterproef van Evelien De Ridder

En met extra bijdragen van

Ilse Bothuyne

Pieter De Backer

Gerard De Lange

Lieven De Moor

Philippe Dupont

Herman De Vleeschouwer

Cyriel Heerman

Jacques Vander Schelden

Marie-Hélène Vanhonsenbrouck

Bart Van Ommeslaeghe

Hugo Vyls

Voorwoord

Waarde confraters,
Beste lezer,

Naar aanleiding van de viering van 80 jaar balie Oudenaarde is het mij een eer, en zeker een genoegen, om als Stafhouder een kort voorwoord te mogen schrijven.

Intussen is de advocatuur, zowel als de magistratuur, door de hervorming van Justitie in een ander gerechtelijk landschap terecht gekomen waarbij het woord “schaalvergroting” een mode- en misschien zelfs codewoord is geworden.

Of deze hervorming voor de rechtszoekende een verbetering is of zal zijn, is iets dat de geschiedenis later zal uitwijzen.

Naar mijn persoonlijke mening is het een “misstap” van Justitie, maar wie ben ik.

Een feit is, Justitie hinkt achterop, door het niet invullen van vacante plaatsen, door het gebrek aan budget om te informatiseren, de dreiging van de massale burn-outs onder haar personeel, waardoor de blinddoek van Vrouwe Justitia verder en verder wordt aangespannen.

De advocatuur is aan het verwezen en vindt vaak zijn weg niet meer in de steeds maar toenemende administratieve molen waardoor de advocaat dagelijks meer met administratie moet bezig zijn dan wel met juridisch werk (BTW, attesten voor dit en dat, verklaringen voor de fiscus, controles van andere ministeries,...).

Laat me toe mij de pretentie aan te meten dat het menselijk gelaat van Justitie aan het vervagen is.

Het “vrije” beroep wordt aan banden gelegd en afgekalfd naar de richting van een “commerçant”.

De Balie Oudenaarde heeft zijn tachtig jarig bestaan bereikt, maar de toekomst van onze balie is en blijft onzeker.

We blijven echter positief denken dat de Balie Oudenaarde zijn 100 jaar ook nog zal mogen vieren en de advocatuur zijn waardigheid zal behouden.

Mijn bijzondere dank gaat uit naar Mrs. Evelien De Ridder en Ilse Bothuyne voor het initiatief en de samenstelling van dit boek, alsook aan alle andere die hun bijdrage hieraan hebben geleverd in woord en beeld.

Lieven DE MOOR
Stafhouder 2014-2016

Inhoudstafel

A. De Orde van advocaten te Oudenaarde	6
1. Het prille begin	6
2. a. <i>De balie in cijfers en ... grafieken</i>	9
b. <i>Een stagiair leert de stiel van zijn patron – Herman De Vleeschouwer</i>	15
3. a. <i>Mannen aan de macht</i>	18
b. <i>Vrouw, moeder én advocaat, geen evidente combinatie</i> <i>Marie-Hélène Vanhonsebrouck</i>	20
4. a. <i>Op een dag vind je de job van je leven...</i>	22
b. <i>Van pleitbalie naar troon; advocaat wordt magistraat</i> <i>Bart Van Ommeslaeghe</i>	24
5. a. <i>Jonge veulens: een nieuwe lichting kondigt zich aan</i>	27
b. <i>Conferentie van de jonge balie – Pieter De Backer</i>	30
c. <i>Samenwerkingsverbanden & vennootschapsvormen</i>	34
d. <i>La plume n'est plus serve: organisatie van en in het kantoor</i> <i>Jacques Vanderschelden</i>	36
B. De raad van de Orde; de stafhouder en de leden van de raad	39
1. a. <i>De werking van de Raad</i>	39
b. <i>Niets duurt voort behalve verandering – Gerard De Lange</i>	42
2. <i>De baliebijdrage door de jaren heen</i>	44
3. a. <i>Orde in de rechtszaal... en aan de balie!</i>	47
b. <i>Deontologie en confraterniteit, nog steeds broodnodig – Hugo Vyls</i>	49
4. <i>De Stafhouder</i>	54
a. <i>Profiel van een Oudenaardse stafhouder</i>	54
b. <i>De verkiezingen</i>	54
c. <i>Het stafhouderschap: van ere-titel tot fulltime job – Cyriel Heerman</i>	56
C. Kroniek	58
1. <i>De infrastructuur</i>	58
2. <i>Gevierde advocaten</i>	66
3. a. <i>Familieverbanden, een vloek of zegen?</i>	68
b. <i>Pater semper certus est – Philippe Dupont</i>	68
D. Dankwoord – Ilse Bothuyne & Evelien De Ridder	71

A. De Orde van advocaten te Oudenaarde

1.

Het prille begin

De Oudenaardse balie, of correcter de Orde van advocaten te Oudenaarde, is ontstaan ingevolge de bepalingen van een Decreet van 1810¹. Dit decreet bevat de grondbeginselen van de advocatuur. In art. 4 staat te lezen dat een balie voor de eerste keer moet opgericht worden door de voorzitter en procureur bij de rechtbank van eerste aanleg wanneer er meer dan 20 advocaten actief zijn². In Oudenaarde wordt dit streefcijfer behaald in het voorjaar van 1935. Op 15 maart 1935 vindt voor de laatste maal een vergadering plaats onder voorzitterschap van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zoals bepaald bij art. 4 van het Decreet van 14 december 1810. 'Op donderdag 11 april 1935 zijn de advocaten van balie van Oudenaarde overgegaan tot het verkiezen van een tuchtraad'³ staat te lezen in het Rechtskundig Weekblad.

EEN BELANGRIJK INITIATIEF DE CONFERENTIE DER VLAAMSCHE HANDELSRECHTERS

BALIELEVEN

BALIE VAN OUDENAARDE

Op Donderdag, 11 April, i.l. zijn de advocaten van balie van Oudenaarde overgegaan tot het verkiezen van een tuchtraad.

Tot stafhouder werd verkozen : Mr Jozef De Clercq, uit Ninove ;

Tot leden van den tuchtraad werden verkozen :

Mr Lod. Van der Maeren, uit Oudenaarde.

Mr A. Debeuckelaere, uit Ninove.

Mr F. Callewaert, uit Geeraardsbergen.

Mr F. Lefebure, uit Geeraardsbergen.

...neming van de wet op de vervlaamsching recht in den Senaat heeft ons zoo pas de 'bracht, dat de Vlaamse rechtspraak 'bijge toekomst een heerlijke herople- gaat.

n echter soms doode letter wanneer lijkeid niet kan rekenen op de toezien. Reeds meerdere malen hebben uristen zich met bang genoed af- staande wet niet andermaal aan- tot een guerilla-oorlog, waarbij delijtes zullen gebruikt worden om en rechtvaardige toepassing van onsnappen. Het hechtste schild tot e pogingen zal bestaan in de men- ze magistratuur, waarvan het on- chtsbesef geen enkele afwijking van unnen dulden.

Akig voorteken van den geest, die onze aur zal bezielen, blijkt uit het schitterend dat zoo pas genomen is geworden door gedeelte van onze rechters bij de Koophandels- bank, en waardoor overgegaan werd tot de stichting eener Conferentie der Vlaamse Handels- rechters, waarvan wij de statuten hierachter publi- ceeren.

Deze beslissing zal door alle Vlaamse juristen met enthousiasme begroet worden.

De nieuwe vereniging heeft zich een hoogstaand cultureel doel gesteld, namelijk het instudeeren van alle vraagstukken van wetenschappelijke en rechts- kundigen aard, alsook van alle kwesties en toos- tanden die daarmede verband houden. Er zullen regelmatig congressen en studievergaderingen wor- den bijengeroepen en er zal dus in groote mate worden bijgedragen tot de ontwikkeling en den bloei van onze Vlaamse juridische cultuur.

Uitert gewichtig is de rol die in het rechtslezen wordt vervuld door de magistraten bij de Koophandelsrechtbanken. Gekozen door hun gelijken wegens hun groote bevoegdheid en hun integriteit, beslissen zij over de gewichtigste en meest delicate be- wistingen. Van hun activiteit hangt niet alleen het berit af van zoovele handelaars, doch tevens de goede faam van onze consulaire rechtspraak en in belangrijke mate ook de economische toestand van ons land.

Bij den eerbied en de waardeering waarvan de handelsrechters steeds in ons land hebben genoten, mengde zich destijds steeds een stille klacht en werd het zoo dikwijls betreurd dat diegenen, die voor ons volk een zoo hoogstaande roeping hadden te ver- vullen, soms zoo ver van het wezen en de mentali- teit van dit volk verwijderd waren en dat ze zich bij voorkeur uitdrukten in een vreemde taal. Hierin is gelukkig in de laatste tijden een ge- weldige wijziging gekomen. In onzen vorigen jaar-

Uittreksel Rechtskundig Weekblad
28 april 1935, 1142

1 Decreet 14 december 1810, *Pasin.* 1810-11, XV, 241.

2 Artikel 4 Decreet 14 december 1810: 'Il sera procédé à la première formation des tableaux par les président et procureurs généraux de nos cours impériaux; et, dans les villes où il n'y a pas de cour impériale, par les présidents et procureurs impériaux des tribunaux de première instance. Les uns et les autres se feront assister et prendront l'avis de six anciens avocats, dans les lieux où il s'en trouve plus de vingt ; et de trois, dans les autres lieux.'

3 X, Balieleven, RW 28 april 1935, 1142.

Onder voorzitterschap van de oudst aanwezige advocaat, meester Kiekens, en bijgestaan door de twee oudst aanwezige advocaten, meester Louis Van der Maeren en meester Albert De Riemaecker, vinden de verkiezingen plaats⁴. Meester Fernand De Bisschop, die later zelf het ambt van stafhouder zal vervullen, neemt als jongst aanwezige advocaat voor het eerst de taak van secretaris op zich. Meester Jozef De Clercq uit Ninove wordt als eerste tot stafhouder benoemd. Meesters Van der Maeren, De Beuckelaere, Callewaert en Lefebure zetelen als eersten in de (tucht)raad.⁵ Artikel 20 van het decreet van 14 december 1810⁶ bepaalt immers dat wanneer het aantal advocaten minder dan dertig leden telt, het volstaat dat de raad uit 5 leden bestaat. Zo werden er te Oudenaarde naast de stafhouder, nog 4 leden verkozen om in de raad te zetelen.

Het enthousiasme van deze jonge balie blijkt o.a. uit de organisatie van het congres van het Verbond der Belgische advocaten in 1938⁷. Dat deze balie nog maar pas zijn eerste stapjes zet in de juridische wereld, leidt er toe dat dit congres wel samen met de balie van Kortrijk werd georganiseerd.

Bij gebrek aan archiefmateriaal hebben we helaas het raden naar het reilen en zeilen van de eerste tien jaar van deze balie. De overheersing van de Duitsers in WOII heeft er vermoedelijk toe geleid dat de activiteiten van de Oudenaardse balie tussen 1940 en 1945 tot een minimum beperkt bleven.

4 Uittreksel bijgevoegd bij register 6 december 1961.

5 Uittreksel bijgevoegd bij de raad van 6 december 1961.

6 Artikel 20 Decreet 14 december 1810: “Si le nombre des avocats est de cent ou au-dessus, les conseils seront composés des *quinze* membre. ... De cinq, si le nombre des avocats est au-dessous de trente.”

7 J. STOCKMANS, “Het congres van het verbond der Belgische advokaten te Oudenaarde en te Kortrijk, op 25 en 26 juni 1938”, RW 1938, 1734.

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Congres van 25 - 26 Juni te Oudenaarde en Kortrijk

PROGRAMMA

ZATERDAG 25 JUNI

- 10 u. : Sectievergaderingen in het Gerechtshof te Oudenaarde.
Dagorde der Vlaamsche Sectie :
1° Het statuut der verdediging in strafrechtelijke zaken. Verslaggever : Mr. Wynen.
2° De werkloosheid der intellectueelen in verband met het beroep van advocaat. Verslaggever : Mr. G. Varendonck.
3° De éénmaking der rechtspraak in zake beroepsregelen. Verslaggever : Mr. Van Overbeke.
- 12 u. 30 : Lunch in het Hotel « in den Gouden Appel », te Oudenaarde.
- 14 u. 15 : Algemeene Vergadering in het Gerechtshof.
Dagorde :
1° Verslagen van den Algemeen Secretaris en van den Schatbewaarder.
2° Verslagen over de bespreking in de Secties.
3° Statutaire verkiezingen.
- 15 u. 15 : Afreis per autocar of private wagens naar den Kluisberg over Berchem en Ruyen.
Kort oponthoud op den top met wandeling van tien minuten.
- 17 u. : Aankomst te Tieghem, waar thé wordt opgediend in het prachtig park van Sint-Arnoldus.
Mogelijk bezoek aan schilderatelier van Staf Stientjens.
- 16 u. 15 : Afreis over Waereghem en Harelbeke naar Kortrijk, waar aankomst rond 18 u. 45.
- 20 u. : Banket in den Stadsschouwburg te Kortrijk. (Avondkleedij gewenscht.)

ZONDAG 26 JUNI

- 10 u. : Afreis met autocar of private wagens naar Casselberg (Noord-Frankrijk) waarschijnlijk over Ieper-Poperinghe-Steenvoorde.
- 13 u. : Lunch te Cassel.
- Namiddag : Bezoek der stad; Foch-ruiterstandbeeld op den berg. Mogelijk, voor de deelnemers die over een wagen en tijd beschikken, bezoek te brengen aan Sint-Omer of Bergues.
Terug te Kortrijk te 17 u. 30, volgens verlangen der deelnemers, die tot Brussel of verder reizen.

PRACTISCHE MEDEDEELINGEN VOOR HET CONGRES TE OUDENAARDE-KORTRIJK

- 1° Hierbijgaande een kaart voor vermindering op den spoorweg.
- 2° Lijst der voornaamste hotels te Kortrijk :
Grand Hôtel, Doornijkstraat : 18 kamers, 25 à 40 fr.
Hôtel Damier, Groote Markt : 18 kamers, 25 à 40 fr.
Hôtel du Nord, Statieplaats : 8 kamers, 17 à 30 fr.
Hôtel Continental, Statieplaats, 7 kamers, 15 à 20 fr.
Hôtel de Gand, Statieplaats : 10 kamers, 15 à 25 fr.
Gezien het beperkte aantal kamers, is het wenschelijk vooraf te bespreken.
- 3° Voor het banket van Zaterdagavond is de avondkleedij gewenscht, doch niet streng verplichtend.
- 4° Mr. Pringiers, Groeninghestraat, 6, te Kortrijk, houdt zich ter uwer beschikking om U het nachtverblijf te Kortrijk te vergemakkelijken.
- 5° De sectievergaderingen zullen beginnen te 10 uur stipt (Gerechtshof van Oudenaarde). De congressisten worden dringend verzocht aanwezig te zijn vanaf het begin der zitting.
- 6° Een trein vertrekt uit Brussel-Zuid te 8.22 uur en komt te Kortrijk aan te 9.9 uur.

2.

a. *De balie in cijfers en ... grafieken*

De geschiedenis van een balie is in de eerste plaats een verhaal van mensen.

Van mannen die meer dan alleen advocaat waren en vrouwen die het aandurfdin in een mannenwereld binnen te stappen. Een verhaal van jongelingen die aan de pleitbalie kwamen piepen en de doorbraak van de koffiemachine. Om het één en ander te kunnen kaderen, is er echter ook nood aan cijfers. Het merendeel van het cijfermateriaal is dit zoals bestudeerd in de masterproef van Evelien De Ridder. De basis voor haar onderzoek waren vooral de onuitgegeven registers van de Orde. Deze registers bevatten de neerslag van de vergaderingen van de raad tussen september 1946 en juni 2007. Ze bevatten niet alleen de maandelijkse vergaderingen maar ook de verslagen van de algemene vergaderingen. Daarnaast werd ook gebruik gemaakt van de tableaux over de jaren heen. Het onderzoek werd om puur praktische redenen afgebakend van april 1946 tot juni 2007. De Oudenaardse balie is dan wel ontstaan in 1935 maar tot en met 1946 is er geen archiefmateriaal beschikbaar. Of dit komt door de overheersing tijdens wereldoorlog II of door een opruimactie van een persoon die de waarde van de documenten niet inzag, zal voor altijd een raadsel blijven. Vanaf 1946 is er wel archiefmateriaal, al is ook dit schaars. Het onderzoek stopt in juni 2007. Een deel van het onderzoek van Evelien De Ridder ging immers ook over de tuchtrechtspraak aan de Oudenaardse balie en die is in 2007 overgeheveld naar het niveau van het Hof van Beroep te Gent.

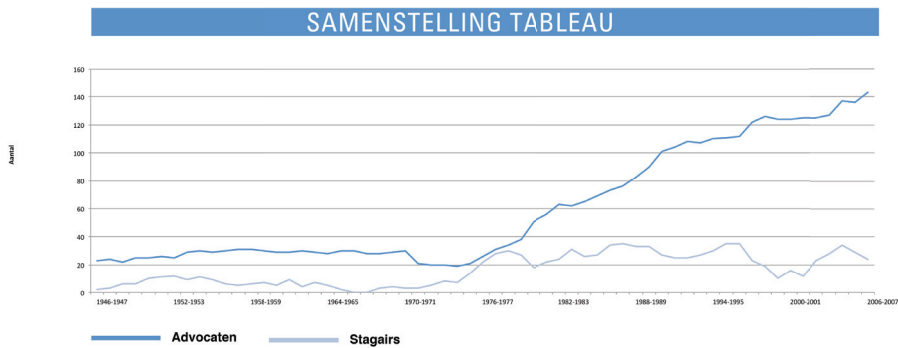
Naar aanleiding van dit verzamelwerk werden bepaalde cijfermatige gegevens, zoals de absolute aantallen van advocaten en stagiairs en het profiel van de stafhouder, wel up to date gemaakt tot december 2014.

De Balie van Oudenaarde is al jaar en dag een klein broertje van de andere Nederlandstalige balies. Uit een onderzoek uit 2006 door professoren Ponsaers en Parmentier⁸ is gebleken dat Oudenaarde met zijn 166 leden, zowel advocaten als advocaat-stagiairs, eind december 2006 het wel nog haalt van Ieper (55) en Veurne (65), maar samen met Mechelen (264), Tongeren (306) en Turnhout (255), moet onderdoen voor Brussel (2.328), Antwerpen (1.644) en Gent (933).

Al sinds de Octopusakkoorden eind 1998⁹ wordt er dan ook gesproken van een samensmelting van Oudenaarde met een naburige balie.

8 S. PARMENTIER & P. PONSAERS, *De Vlaamse advocaat: wie, uit, hoe?*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008, 36.

9 Ter sprake op de Raad van 9 december 1998 te Oudenaarde.

Honderdzesenzestig leden mag dan al niet veel zijn, zoals reeds eerder vermeld, begon alles met twintig advocaten in 1935. Tien jaar later was dat aantal nauwelijks opgelopen tot drieëntwintig advocaten. Vanaf 1946 tot midden jaren '50 is wel een lichte groei waar te nemen. Tot eind jaren '60 zal de Oudenaardse balie blijven steken rond de dertig advocaten. Het is echter een trend die aan alle balies is waar te nemen¹⁰.

Begin jaren '70 zal Oudenaarde maar liefst één derde van zijn aantal advocaten verliezen. De grote oorzaak hiervan is de overheveling van het kanton Ninove naar de balie van Dendermonde. Naar aanleiding van het wetsontwerp houdende het Gerechtelijk Wetboek¹¹, kwam reeds op een vergadering van de raad in april 1965 de mogelijke hertekening van de arrondissementen ter sprake. Het zou echter tot december 1969 duren, aan de vooravond van de inwerkingtreding van het wetboek, vooraleer de discussie echt losbarst. In bijlage bij een vergadering van januari 1970 werd een verslag gevoegd van een vergadering daaromtrent. Op deze vergadering waren heel wat vooraanstaande politici en juristen uit het arrondissement aanwezig¹². Het voorstel dat op tafel lag voegde Ninove als kanton bij Dendermonde voor de correctionele zaken. De politierechtbank zou naar Aalst verhuizen. Meester Herman De Croo toonde zich zeer behoudsgezind en wees erop dat de politierechtbank geen lang leven zou beschoren zijn in Aalst en men voor beroep sowieso naar Dendermonde zou moeten gaan. Ook meester Roger De Rouck en de aanwezige

10 S. PARMENTIER & P. PONSAAERS, *De Vlaamse advocaat: wie, wat, hoe?*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008, 38.

11 *Wetsontwerp houdende het gerechtelijk wetboek: Kamer van volksvertegenwoordigers, zitting 1964-1965, 8 april 1965, ontwerp door de senaat overgezonden*, Brussel, Belgisch Parlement, 1965.

12 De aanwezigen waren burgemeester Milo van Ninove, zijn stadssecretaris Demil en schepen De Riemaecker – niet toevallig ook advocaat aan de Oudenaardse balie –, volksvertegenwoordigers De Croo en Verroken – ook beide advocaten –, senator Beck, burgemeester Van Muylem, notarissen Van Rossom, Evenepoel & Davidts, Minister Moyensoen – nog een advocaat maar dan van de Dendermondse balie –, en tot slot van de Oudenaardse balie stafhouder Vanden Broecke, secretaris Robeys en meesters De Beuckelaere, De Rouck, Devos en Van Londersele.

notarissen vonden dat Ninove moest blijven waar het was.¹³ Minister Moyersoen haalde echter wat historische argumenten boven ter verdediging van de wijzigingen. Aalst had in het verleden gediend als zetel voor een rechtbank van eerste aanleg en de hervormingen konden dan ook een vorm van eerherstel zijn door de oprichting van een rechtbank van koophandel en werkrechtsheraad te Aalst. De overheveling van Ninove was dus meer dan een geografische ingreep omwille van bereikbaarheid en bleek enkel een schakel in een grote juridische hervorming. Hoe vurig de tegenstand ook was, Ninove verliet het arrondissement Oudenaarde en de balie verloor zo in één klap zeven advocaten. Op een aantal van dertig advocaten had dit uiteraard een grote invloed en het drukken van een nieuw tableau eind januari 1971 was slechts één van de vele gevolgen.¹⁴

Eind jaren '70 klimt de balie uit haar dal en kent ze opnieuw een lichte groei tot bijna veertig leden op het tableau. Tien jaar na de grootste inkrimping in de geschiedenis, kent Oudenaarde een ware boom aan advocaten. Op één jaar tijd voegen er zich tien advocaten op het tableau. Een echte reden voor dit fenomeen is er niet. Uit het onderzoek van Ponsaers & Parmentier blijkt dat aan alle balies sinds de jaren '80 opnieuw een groei in het aantal advocaten is waar te nemen¹⁵. De democratisering van het onderwijs speelde daarbij waarschijnlijk ook een grote rol. De daaropvolgende dertig jaar blijft de balie maar groeien. Midden jaren '80 kent men opnieuw een dipje met een stagnatie rond de zestig advocaten maar nauwelijks vijf jaar later is de kaap van honderd advocaten bereikt. In 2004 neemt de grafiek een laatste steil klimmetje van tien advocaten om in 2006 te eindigen met 143 advocaten.

Het aantal advocaten bleef de afgelopen jaren op een gezapig tempo stijgen. Het vorig decennium werd afgesloten met 162 advocaten, twee jaar later zijn er dat al 177. In 2013 werd de kaap van 180 advocaten overschreden.

13 Het argument dat Ninove geografisch dichterbij Dendermonde ligt, werd door meester De Munter laconiek van tafel geveegd door steeds opnieuw te stellen dat 'de mensen nu eenmaal niet meer per boot naar Dendermonde gaan en Ninove volgens de configuratie van het wegennet beter is aangewezen bij Oudenaarde'.

14 Geen wonder dus dat stafhouder Vanhonsenbrouck in 1998 een onderhoud vroeg met de Minister van Justitie naar aanleiding van het hervormingsvoorstel in het Octopusakkoord. Een tweede geval zoals Ninove kon een kleine balie als Oudenaarde missen als kiespijn.

15 S. PARMENTIER & P. PONSAERS, *De Vlaamse advocaat: wie, wat, hoe?*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008, 38.

Orde der Advokaten

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE OUDENAARDE

Jaar 1944-1945

Tuchtraad :

Meester DE CLERCQ, Stafhouder ; Meesters THIENPONT, BRUGGEMAN, KERKHOVE, leden ;
en Meester DE RIEMAECKER Armand, Secretaris-Schatbewaarder.

Kamer der kostelooze raadpleging :

Meester DEVOS, Voorzitter ; Meester DE BISSCHOP, Secretaris.
Zetelt op 1^{en} en 3^{en} Woensdag te 10 u. van iedere maand.

Leden :

Volg- orde	NAAM EN VOORNAAM	 Datum Diploma	Datum Eedaflegging	VERBLIJFPLAATS
1	De Clercq Jozef	12 October 1904	12 October 1905	Ninove
2	Thienpont Maurice	15 Juli 1905	5 October 1905	Oudenaarde
3	De Riemaecker Albert	16 October 1905	14 November 1905	Oudenaarde
4	Vander Maeren Louis	19 October 1906	8 November 1906	Oudenaarde
5	Van Wetter Hendrik	17 Juli 1910	5 November 1910	Oudenaarde
6	Bruggeman Adrien	12 Januari 1919	6 Mei 1919	Oudenaarde
7	Devos Jan	5 October 1923	22 November 1923	Oudenaarde
8	Van Driessche Gaston	2 October 1923	22 November 1923	Herzele
9	Legot Leonard	13 October 1911	16 November 1911	Oudenaarde
10	Kerkhove Germain	18 Juli 1927	15 November 1927	Ronse
11	Vander Meeren Albert	4 October 1927	17 November 1927	Herzele
12	Petre Paul	23 November 1928	21 December 1928	Oudenaarde
13	D'Haese Frans	17 Augustus 1931	10 December 1931	Geeraardsbbergen
14	De Bisschop Fernand	9 October 1929	21 November 1929	Oudenaarde
15	Claus Honoré	27 September 1932	3 November 1932	Ronse
16	De Riemaecker Armand	21 November 1934	13 December 1934	Ninove
17	Herman Maurice	20 Juli 1936	12 October 1936	Ronse
18	Legot Margriet	2 Juli 1936	15 September 1936	Bevere
19	Otte Ghislain	22 Juli 1939	15 September 1939	Nederbrakel
20	De Pauw Florent	14 October 1938	17 November 1938	Zottegem
21	Molinet Maurice	12 Juli 1923	17 November 1923	Ninove
22	Mertens Albert	18 Juli 1939	15 September 1939	Ninove
23	Van Bever Henri	19 Juli 1939	14 October 1939	Aalgem
24	Dierick Georges	16 September 1940	28 November 1940	Geeraardsbbergen
25	Coppens Robert	26 September 1933	3 November 1933	Ronse

DE MUNTER René

Advocaten-Stagisten :

1	Nys Jan	25 September 1941	30 October 1941	Geeraardsbbergen
2	Verleyen Albert	20 Juli 1939	28 November 1939	Eine
3	Piessevaux Jacques	22 Juli 1943	26 Augustus 1943	Ronse
4	Vandermeersch Stefan	24 Juli 1943	3 September 1943	Oudenaarde

Vanden Broecke Paul
Cordaleux
De Secretaris-Schatbewaarder,

Armand DE RIEMAECKER

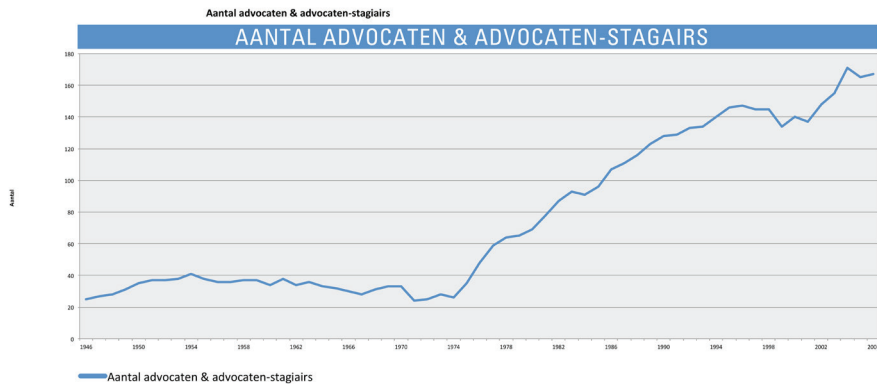
De Stafhouder,

Jozef DE CLERCQ

Tableau 1944-1945 – Archief familie Piessevaux

De evolutie van het aantal stagiairs is, in tegenstelling tot wat logica zou vereisen, niet te vergelijken met die van de tableau-advocaten. Na wereldoorlog II waren er twee advocaat-stagiairs aan de Oudenaardse balie. Dit aantal stijgt sneller dan de groei van de advocaten en in 1952 telt de balie twaalf stagiairs, ongeveer een derde van het totaal aantal advocaten op het tableau. Vanaf dan zet er zich echter een daling in met een dieptepunt van amper vier advocaat-stagiairs in 1962, nadat 1961 nochtans hoopvol was met negen stagiairs. Vier jaar later zat Oudenaarde pas echt met de handen in het haar want in het gerechtelijk jaar 1966-67 zijn er gewoonweg geen stagiairs en ook het jaar daarop blijft de teller op nul. Dit uit zich o.a. in de noodoplossing voor pro Deozaken waarbij de advocaten die minder dan vijf jaar op het tableau staan, deze zaken op zich moeten nemen. Vanaf de jaren '70 is terug wat jong geweld aan de balie en in 1977 zijn er maar liefst 28 advocaten-stagiairs. Deze boom aan stagiairs wordt dan ook weerspiegeld in het hoge aantal advocaten in 1980. 1980 betekende wel een dieptepunt voor het aantal stagiairs met amper achttien. De jaren daarop schommelt het aantal rond de vijftientig en in '87 zijn ze met maar liefst vijfendertig. Dit getal zal de balie pas in 1996 terug bereiken om daarna steil te dalen tot amper tien stagiairs in 1999 tegenover 124 advocaten. In 2004 is de balie weer goed bevolkt met vierendertig stagiairs maar opnieuw is dit aantal eerder uitzondering dan regel. In 2007 duikt het aantal stagiairs terug onder de 20 om in het gerechtelijk jaar 2008 zelfs af te klokken op amper 13 stagiairs. De jaren daarop blijft het aantal stagiairs rond de 20 hangen. Hoe het deze jonge advocaten verging, komt later aan bod.

Wanneer we dan het verloop van het totale aantal advocaten en advocaten-stagiairs, bekijken, valt op dat dit de eerste dertig jaar grotendeels gelijk loopt met de grafiek van het aantal advocaten. Het aantal stagiairs was de eerste dertig jaar niet groot. Dit aantal had dan ook weinig invloed op het totale aantal juristen aan de Oudenaardse balie. Toch zorgt een samenloop van gebeurtenissen voor enkele duidelijke tendensen op de grafiek. Eind jaren zestig waren er namelijk geen stagiairs en begin jaren zeventig verliest de balie tien advocaten aan de overheveling van Ninove bij de balie van Dendermonde. Het totaal aantal daalt zo naar een historisch dieptepunt van 24 advocaten en advocaten-stagiairs. De democratisering van het onderwijs zorgt eind jaren zeventig dan weer voor een toename van stagiairs en dat zien we drie jaar later weerspiegeld in het aantal advocaten en dus ook in het totale aantal. Hoewel het aantal stagiairs in het begin dus weinig invloed had op het totale aantal, is dit rond 2000 wel anders. Midden jaren '90 maakte het aantal stagiairs immers bijna één vierde uit van het totale aantal. Nauwelijks vijf jaar later bedraagt dat nog slechts één tiende. Op vandaag is dit nog steeds het geval met slechts 19. De daling van het aantal stagiairs (tot 2007) is weerspiegeld in bijgaande grafiek.

Onderaan het gedrukte tableau duiken ook af en toe enkele namen op van oud-advocaten die een ereplaatsje verdienden. Het verdienen van de titel van ereadvocaat moet echter gerelativeerd worden want deze titel moet aangevraagd worden door de advocaat in kwestie en bovendien moet aan enkele voorwaarden worden voldaan. Artikel 436 Ger.W. stelt als enige voorwaarde dat men tien jaar op het tableau van de Orde moet zijn ingeschreven. In uitzonderlijke omstandigheden kan de raad deze periode inkorten en de raad kan ook steeds bijkomende voorwaarden bepalen. In geen enkel van de reglementen die beschikbaar zijn konden extra voorwaarden teruggevonden worden. De allereerste ereadvocaat was een ereadvocate, meester Marguerite Legot¹⁶. Zij verkreeg de titel in 1957. De vrouwelijke lezers moeten helaas teleurgesteld worden want de Oudenaardse balie was en is nog steeds een mannenwereld waar de vrouwen wel goed hun mannetje staan maar daar hard moeten voor knokken. Twee jaar na meester Legot verkrijgt ook meester Maurice Herman de titel van ereadvocaat, een titel die hij zeven jaar zal dragen. Zolang men immers leeft, de opgelegde bijdrage betaalt en niet onwaardig is¹⁷, kan men de titel dragen. Pas in 1972 zal een derde advocaat de titel verwerven, meester Jules Van Ommeslaeghe. Na drie jaar van een blanco lijst van ereadvocaten, verkrijgt ook oud-stafhouder René De Munter de eretitel. Midden jaren '90 kunnen we magistraat Freddy De Smet aan de lijst toevoegen. Zijn aanvraag kwam er in hetzelfde jaar dat meester Bernard Van den Daele op een vergadering van de raad de vraag had gesteld of ook magistraten in aanmerking kwamen voor de titel¹⁸. Financieel gunstig wordt het voor een ereadvocaat vanaf 1998 want dan wordt beslist de ereadvocaten vrij te stellen van de baliebijdrage. Men komt op deze beslissing wel terug maar € 75 in 2002 blijft beduidend minder dan € 850 euro voor de advocaten. Vanaf 2000 neemt het aantal ereadvocaten toe en in 2006 telt het gedrukte tableau van de balie

16 Meester Legot was reeds in 1936 ingeschreven op het tableau maar zal nooit enige functie waarnemen. Haar drukke politieke carrière als o.a. minister van het gezin en de huisvesting zal daar ongetwijfeld in meegespeeld hebben.

17 Art. 436, 5e lid Ger.W.: Bij niet nakoming van de regels van rechtschapenheid en kiesheid, ..., kan de raad van de Orde die machtiging tot het voeren van de titel van ereadvocaat heeft verleend, ze te allen tijde intrekken.

18 Raad 3 januari 1996.

zeven ereadvocaten. Acht jaar later telt het tableau negen ereadvocaten. Het lage aantal ereadvocaten is waarschijnlijk gewoonweg te wijten aan de eenvoudige maar toch moeilijk te behalen voorwaarde. Slechts één op tien voldoen aan de voorwaarde om tien jaar aan de(zelfde) balie te blijven. Toch vragen slechts één op drie advocaten de titel ook effectief aan. Het eergevoel van een advocaat en de liefde voor de advocatuur haalden het duidelijk niet van het feit dat de titel nauwelijks enige praktische meerwaarde biedt.

b. Een stagiair leert de stiel van zijn patron

Herman De Vleeschouwer

Niet alleen de wereld is bestendig in beweging, ook de balie - en alles wat er bij hoort - is onderhevig aan voortdurende veranderingen.

Zelf was ik sinds 1960 gedurende 42 jaar actief als advocaat en patroon van een tiental stagiairs, zodat ik dan ook gedurende al die jaren de evolutie en meer bepaald deze in verband met de verhouding patroon-stagiair niet alleen heb kunnen volgen doch ze ook heb meegemaakt.

De start als jong advocaat stagiair was destijds zeker geen sinecure. Enerzijds waren er al niet veel advocaten op het tableau van de orde en anderzijds was een deel daarvan ook niet happig om tijd te steken in de opleiding van een jonge confrater van wie wel verondersteld werd een juridische basiskennis te hebben doch van de praktische werking van het gerecht omzeggens geen benul had.

Zeker voor een stagiair die geen familiale of andere banden met het gerecht of de balie had, was het niet eenvoudig om een patroon te vinden. Indien dit dan toch gelukt was, wist de beginnende advocaat dat de stage die hij liep enkel en alleen de bedoeling had opgeleid te worden als volwaardig advocaat en niet om meteen ook over een basis inkomen te beschikken.

Men leerde de “stiel” en het hing van de goodwill van de patroon af of er voor de door de stagiair geleverde inzet en prestaties een vergoeding uitgekeerd werd. De door de balie opgelegde reglementen en voorwaarden waaraan een stagiair diende te voldoen om aanvaard te worden beperkten zich toen tot het voorleggen van een universitair diploma en een attest van goed gedrag en zeden. Van eender welke vergoeding was geen sprake.

Ook de pro-Deo vergoedingen bestonden niet. Het enige geldelijk(?) voordeel dat een stagiair had bestond er in dat speciale briefomslagen ter beschikking werden gesteld waarop bij een verzending via de post geen postzegel diende gekleefd te worden !

Door het feit dat men geen praktische opleiding aan de universiteit had gekregen was de afhankelijkheid van de stagiair ten overstaan van zijn patroon dan ook zeer groot. Het aantal pro-Deo zaken was beperkt - de burger kende destijds niet, zoals dit thans het geval is, de weg naar de gratis rechtsbijstand - wat met zich bracht dat de stagiair meestal het overgrote deel van de dag doorbracht op het kantoor van de patroon en hem ook, al naar het geval, mocht vergezellen naar de rechtszittingen.

Het in de loop der jaren steeds maar stijgend aantal stagiairs bracht evenwel met zich mee dat vanuit de Raad van de Orde de noodzaak ingezien werd een stagereglement op te stellen en ook een regeling diende uitgewerkt te worden die bepaalde welke vergoedingen aan de stagiair dienden betaald te worden. Intussen werd ook door de Nationale Orde een reglement uitgevaardigd waarbij de stagiair om opgenomen te worden op het tableau, de verplichting werd opgelegd tijdens zijn stage een reeds opleidingslessen te volgen.

Naast het in voege treden van de opgelegde stagevergoeding bleef ook het aantal zaken waar de tussenkomst van een advocaat verplicht werd en het aantal pro-Deo's en de hieraan gekoppelde vergoeding stijgen. Deze grondige en positief geldelijke evolutie samen met de vaststelling dat ook aan de universiteiten meer aandacht besteed werd aan de praktische opleiding, bracht dan ook met zich dat de stagiair zich meer en meer zelfstandig kon opstellen en minder afhankelijk werd van de patroon.

Deze in de loop van de voorbije jaren grondige wijziging van de verhouding patroon-stagiair kan alleen maar positief genoemd worden, ze heeft evenwel het hebben van een plichtsbewuste en goede patroon alles behalve overbodig of onnodige gemaakt.

Theoretisch kan men leren hoe een procedure moet gevoerd worden, om deze theorie evenwel in de praktijk om te zetten worden - naar mijn oordeel - de wijze richtlijnen en de hand boven het hoofd van een patroon door de huidige generatie jonge stagiairs nog steeds ten eerste geapprecieerd.

Tot slot nog twee anekdotes waaruit blijkt dat zowel verweer als hulp soms uit onverwachte hoek kan komen.

In de tweede helft van de vorige eeuw was overspel nog strafbaar. De raadsman van de beklagde die, wegens zijn zeer drukke praktijk en engagement voor de balie, de gelegenheid niet had gehad om voor de zitting het strafdossier in te zien, vroeg aan zijn tegenstrever, raadsman van de burgerlijke partij, om wat langer te pleiten zodat hij vlug het strafbundel nog eens kon inkijken.

De raadsman van de burgerlijke partij had alle begrip voor het probleem van zijn tegenstrever en was zo confraterneel (en onervaren) om te doen wat hem gevraagd werd.

In plaats van zich te beperken tot ‘de feiten zijn bewezen, de burgerlijke partij vraagt één frank morele schadevergoeding’ zoals in normale omstandigheden werd gedaan, werd een zeer uitvoerig en gedetailleerd relaas gegeven van de feiten om uiteindelijk na een pleidooi van ongeveer 15 minuten te besluiten dat de feiten meer dan bewezen waren en de eis van de burgerlijke partij diende ingewilligd te worden.

Toen de raadsman van de beklaagde het woord kreeg, begon hij tot grote verbazing van zijn tegenstrever te stellen dat naar zijn oordeel de feiten allesbehalve overduidelijk bewezen waren. Ook de burgerlijke partij was daar volgens de raadsman van de beklaagde niet van overtuigd aangezien “hij anders nooit zo lang zou hebben gepleit”...

Hulp uit onverwachte hoek kwam er dan weer van een Vrederechter, en toen ook nog Politierechter, bij een pleidooi waarin duidelijk te horen was dat de raadsman verkouden was.

Midden het pleidooi en dit in een overvolle zittingszaal onderbreekt de rechter de advocaat en zegt hem: “Meester, neem eens een blad papier en schrijf op: neem een glas goede rode wijn, doe er een aspirine in en een lepel honing. Verwarm dit alles en drink dit deze avond voor het slapen gaan. Morgen zal uw verkoudheid al veel beter. Pleit nu maar verder.”

3.

a. *Mannen aan de macht*

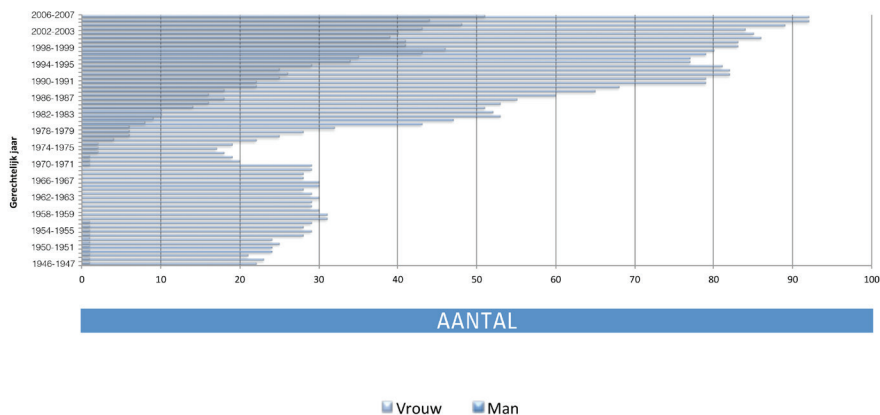
De Oudenaardse balie is een mannenbastion. Dankzij enkele straffe madammen die hun mannetje stonden, is een vrouwelijke advocate anno 2015 gelukkig geen uitzondering meer.

Reeds in 1946 was er een vrouwelijke advocate aan de Oudenaardse balie, en niet de minste. Meester Marguerite Legot schopte het zelfs tot minister. Haar passage was echter eerder een uitzondering dan een echte doorbraak. Wanneer ze in 1956 de balie verlaat, is het wachten tot 1970 vooraleer er opnieuw een vrouwelijke advocate is te Oudenaarde. De hele Belgische advocatuur telt eind jaren '60 slechts 10% vrouwen¹⁹. Volgens Huyse & Sabbe heeft dit meerdere oorzaken. Tot de jaren '70 studeren zeer weinig vrouwen rechten en het diploma behalen is voor velen een eind- in plaats van een beginpunt. De stereotiepe opvattingen en ondergeschikte positie zorgen ervoor dat men een vrouw toch liever aan de haard dan aan de balie ziet vertoeven.

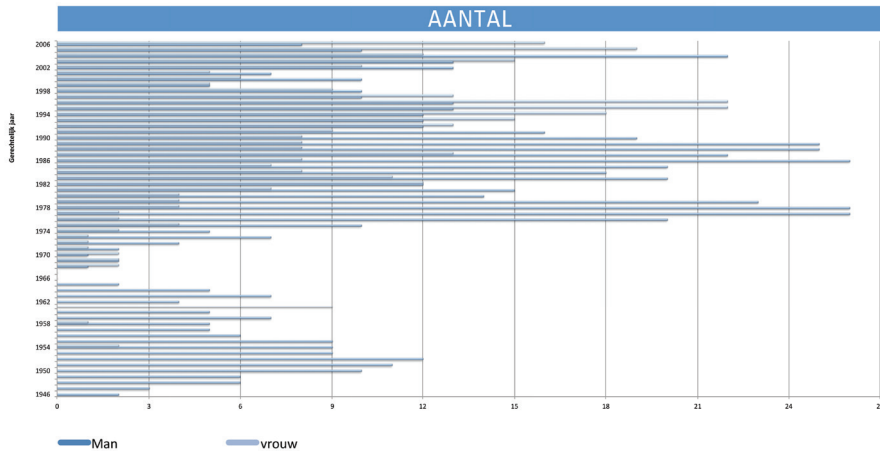
Begin jaren '80 zijn er reeds acht vrouwelijke advocaten en nog eens tien jaar later is dat aantal bijna verviervoudigd met tweeëntwintig vrouwen aan de balie. Numeriek stijgt het aantal vrouwen maar in verhouding tot het totaal aantal advocaten moet het enthousiasme toch wat gemilderd worden. In 1977 telt de Oudenaardse balie ongeveer een vijfde aan vrouwen, een verhouding die voor de gehele Belgische advocatuur geldt²⁰. Maar in tegenstelling tot andere balies waar die verhouding stijgt tot een vierde begin jaren '80, verliezen de vrouwen in Oudenaarde hun positie en vormen ze slechts een zesde van het totale aantal. Begin jaren '90 begint een kleine opmars tot ongeveer een vierde en midden jaren '90 telt Oudenaarde zoals de andere Belgische balies ongeveer een derde aan vrouwen. De daaropvolgende tien jaar zet de groei zich over heel België verder maar in Oudenaarde blijven twee advocaten op drie nog steeds een man. De afgelopen jaren wordt echter al meer en meer geflirt met de kaap van 40% vrouwelijke advocates.

19 S. PARMENTIER & P. PONSAAERS, *De Vlaamse advocaat: wie, uut, hoe?*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008, 42.

20 Idem.

Dat de jonge vrouwelijke advocaten 50 jaar terug weinig ambitie kenden, valt ook af te leiden uit het aantal stagiairs. In 1954 leek de opvolging voor meester Legot verzekerd met de komst van twee vrouwelijke advocaat-stagiairs. Een jaar later verlaten ze de balie echter. Eén van hen verbleef namelijk in Congo en bij onvoldoende beroepsactiviteit moet men het tableau verlaten. Pas midden jaren '70 komt de groei op gang. In 1982 is er zelfs een echte vrouwelijke overrompeling wanneer maar liefst de helft van de advocaat-stagiairs een vrouw is. Die overmacht houdt echter niet stand en tot begin jaren '90 blijven de mannen overheersen. In 1992 telt de verhouding man-vrouw slechts één advocaat verschil in het voordeel van de mannen.

De daaropvolgende vijf jaar is het meer dan meisjes aan de macht en telt de Oudenaardse balie zelfs meer vrouwelijke dan mannelijke stagiairs. In jaren '90 moeten ze de troon terug delen en zelfs enkele jaren afstaan. Met uitzondering van de vertegenwoordiging van een derde aan vrouwelijke stagiairs in 2004, komt de vrouwelijke aanwezigheid sinds 2003 sterk tot uiting. In 2009 leek het tij terug te keren met twaalf mannelijke en zeven vrouwelijke stagiairs. Het jaar daarop telt de balie zelfs zestien mannelijke stagiairs en slechts zes vrouwelijke stagiairs. In 2014 haalden de vrouwelijke stagiairs het opnieuw van de mannen zij het met het kleinste verschil, meer bepaald negen mannen tegenover tien vrouwen.

Qua vrouwelijke ereadvocates kunnen we kort zijn. Over een tijdspanne van 60 jaar kregen slechts twee vrouwen de titel toebedeeld. De laatste jaren zijn er wel nog twee extra bijgekomen.

b. Vrouw, moeder én advocaat, geen evidente combinatie *Marie-Hélène Vanhonsebrouck*

Voor een vrouw was het in de jaren '70 niet gemakkelijk en zeker moeilijker dan voor een man. Destijds waren er dan ook niet zoveel vrouwen aan de balie. Een werk bij de administratie was een betere optie voor een vrouw, vooral voor een vrouw die ook nog een gezin wilde stichten.

Ik ben de maand zelf van mijn promotie (juli 1973) getrouwd en ik was zwanger toen ik in september de eed aflegde. Er waren toen maar weinig vrouwen die voor de balie kozen. Je ging dan aan de slag bij de patron en je mocht van geluk spreken als je op het einde van de maand iets betaald kreeg. Zelf kon ik op een groot kantoor terecht in Gent en ik kreeg tijdens mijn tweede jaar stage al 8.000 BEF betaald, iets waar sommige van mijn vriendinnen stikjaloers van waren want de meeste kregen 0,0 BEF.

Na twee jaar ben ik om familiale redenen naar een kantoor te Ronse gegaan, en aldus naar de Oudenaardse balie. Uiteraard moesten destijds enkel de stagiairs de pro Deo-zaken doen, en dat was gratis en voor niets. Enkel de briefomslagen met de vermelding UV werden ter beschikking gesteld, alle andere uitgaven werden niet vergoed, laat staan het werk zelf. Er moesten een 100-tal zaken per stagejaar gepresteerd worden, maar meestal liep dat er goed over. Hieruit blijkt dan ook duidelijk dat je in die tijd ofwel nog bij pa en ma moest blijven wonen, ofwel een echtgenoot moest hebben die een vaste job had. Een andere optie was een bijjob, mits toelating van de Raad van de Orde. Meestal was dat aan de universiteit, wat ik zelf enkele jaren aan de UGent heb gedaan, ofwel ergens les gaan geven. Aan de grote balies waren er wel ieder jaar stagiairs, maar in

Oudenaarde was dat in mijn tijd althans niet het geval. Als je dan weet dat nu de pro Deo-zaken niet alleen openstaan voor alle advocaten maar ook nog betaald worden en dat er ook een verplichte betaling van de stagiairs is, dan staat het vast dat er de laatste 20 jaar enorm veel veranderd is, waardoor een carrière aan de balie meer aantrekkelijk is geworden.

Wel zijn er nu veel meer advocaten dan toen ik begon en het ging er destijds, vooral in Oudenaarde, erg familiaal aan toe. Toen ik van mijn tweede kind moest bevallen was ik al aan de balie van Oudenaarde en dan heeft de toenmalige stafhouder ervoor gezorgd dat de andere advocaten gewoon mijn pleitzaken deden tijdens de 10 dagen dat ik afwezig was. Toen moest je nog verplicht 10 dagen in het moederhuis blijven en de elfde dag was ik terug op post. Nu zou dat zeker niet meer lukken. Ook van de verzekering moest je geen premie verwachten. Er werd destijds gesteld dat bevallen van een kind een teken van gezondheid was en geen ziekte.

Het voordeel van vrouw zijn was wel dat er bv. in echtscheidingszaken veel vrouwen zijn die liever bij een vrouw gingen dan bij een man. Ik heb dat verschillende malen zo meegemaakt.

Als je dan een werkende echtgenoot hebt en een gezin, dan was het voor mij geen optie om in een kantoor buitenshuis te gaan werken. Ik was dus thuis, had een kinderoppas (want de beide oma's woonden te ver weg) en later gingen mijn drie kinderen over de deur naar school. Zelfs s' middags kwamen ze thuis om te eten, want mijn kinderen mochten niet tekort gedaan worden door mijn werk.

Tijdens mijn 37 jaar balie heb ik me ook geëngageerd voor de balie en de jonge balie. Ik was onder meer ondervoorzitter toen mr. Gerard De Lange de eerste voorzitter van een nieuw tot leven geroepen jonge balie werd. Daarnaast was ik ook één van de drie vrouwelijke stafhouders te Oudenaarde.

Voor een advocaat is het stafhouderschap een ultiem streefpunt en hoogtepunt in de carrière, althans voor de advocaten die ook echt met hun balie en het balieleven verbonden zijn.

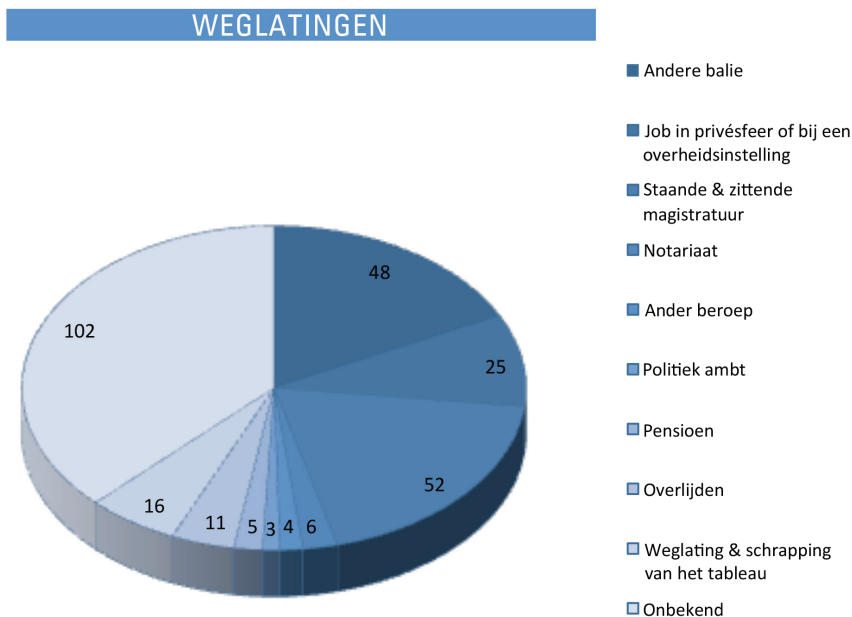
Het was steeds schipperen tussen mijn twee grote liefdes, het gezin en de balie. Mijn man had immers zijn eigen carrière als jurist in Brussel en was meer dan 12 uren per dag weg.

Maar, het was het waard.

4.

a. *Op een dag vind je de job van je leven...*

Jurist ben je misschien wel voor heel je leven maar velen blijven niet hun hele leven advocaat. De Oudenaardse balie kent dan ook een komen en gaan van advocaten. Van zo'n 102 advocaten kon de reden van hun vertrek (voor 2007) aan de Oudenaardse balie niet achterhaald worden. Vijfentwintig advocaten hielden het gerecht in het algemeen voor bekeken en gingen aan de slag in de privésector of als ambtenaar. Het valt op dat vooral jobs in de financiële sector – kredietmaatschappijen, banken,... - erg in trek zijn. Meester Maurice Herman schopte het dan weer tot directeur van het Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden, een Belgische sociale instelling voor oorlogsinvaliden. Een groot aantal verlaat de balie voor een aanstelling in de magistratuur of bij het parket, stages inclusief. Door de jaren heen verliest de Oudenaardse balie op die manier maar liefst 52 advocaten.

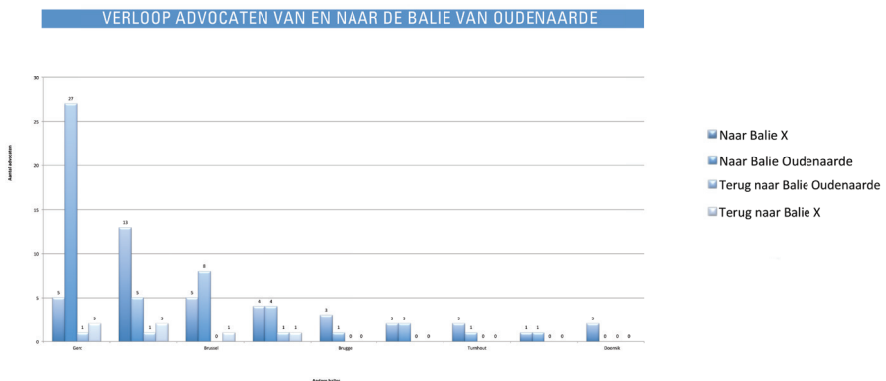

Daarnaast zijn er zes advocaten die kozen voor een bestaan als notaris, één advocaat werd arrondissementscommissaris, één advocaat ging aan de slag bij het Hof van Beroep te Brussel en twee advocaten stapten over naar de academische wereld. Drie advocaten konden hun politieke bestaan niet langer combineren. Zo werd meester Frans D'Haese minister van Koloniën in 1948, meester Bianca De Staercke werd in 1999 OCMW-secretaris te Brakel en meester Guido De Padt werd in 2001 burgemeester te Geraardsbergen. Een vijftal advocaten ruilde hun drukke bestaan aan de balie omstreeks

de pensioengerechtigde leeftijd in voor wat meer rust en vrije tijd. Elf advocaten ruilden dan weer het tijdelijke voor het eeuwige. Eén advocaat verliet de balie wegens onvoldoende beroepsactiviteit en zeven advocaten kiezen het hazenpad terwijl een tuchtprocedure hangende is. Zeven advocaten werden op basis van een tuchtprocedure geschrapt. Er is nog een achtste advocaat die als tuchtstraf de schrapping krijgt opgelegd maar hij heeft de balie intussen al verlaten en opname aan een andere balie bekomen.²¹

Zo'n 48 advocaten kiezen voor een andere balie. In totaal zijn er negen Belgische balies die verbonden zijn met de Oudenaardse balie. Daarvan zijn er acht balies Nederlandstalig en één Franstalig, Doornik. De grootste uitwisseling is er met de Gentse balie, namelijk vijfendertig advocaten. Zes Oudenaardse advocaten trekken naar Gent waarvan er één terugkeert. Negenentwintig advocaten komen van Gent en hiervan zijn er twee die terugkeren. Ook de andere Oost-Vlaamse balie, de balie van Dendermonde, is erg populair. Veertien advocaten gaan naar Dendermonde en daarvan keert er één terug. Zeven advocaten gaan van Dendermonde naar Oudenaarde maar twee krijgen heimwee naar hun vorige balie.

Op de derde plaats staat de Nederlandstalige afdeling van de balie van Brussel. Vijf advocaten gaan naar Brussel, acht Brusselse advocaten komen naar Oudenaarde en één daarvan keert later terug naar Brussel. Daarnaast vertoont ook de Kortrijkse balie een duidelijke band met Oudenaarde met vijf advocaten die naar Oudenaarde komen en evenveel die gaan, en waarvan telkens één advocaat terugkeert. Tot slot kiezen er ook nog advocaten voor de Leuvense, Turnhoutse, Antwerpse en Doornikse balie al variëren die aantallen slechts tussen de twee en vier advocaten. Van alle advocaten die niet vastklampen aan één balie, zijn er tien advocaten die naast de Oudenaardse balie nog twee andere balies aandoen.

²¹ Volledigheidshalve moet er nog aan toegevoegd worden dat één advocaat zelf om opschorting heeft gevraagd.

De reden van het verloop is nooit duidelijk weergegeven maar enkele hypotheses zijn wel denkbaar. Heel wat ambitieuze advocaten trekken liever naar een grotere balie in de buurt, zoals Gent of Kortrijk, om misschien wel opgemerkt te worden door advocaten van grotere kantoren. Omgekeerd is het ook goed mogelijk dat men een rustige loopbaan verkiest aan een kleine balie waar de sfeer wat gemoedelijker is. Daarnaast zijn er ook heel wat advocaten die aan meerdere balies actief zijn. Het groeiende aantal dossiers aan de ene balie deed hen misschien gewoonweg uit praktische overweging van balie veranderen. Tot slot zijn er ook enkele advocaten die het pad van de liefde volgen en naar de balie van hun partner trekken.

b. Van pleitbalie naar troon; advocaat wordt magistraat
Bart Van Ommeslaeghe

Bij mijn eerste verschijning als jong advocaat voor de rechtbank zag ik vooraan in de zittingszaal hoogverheven boven de hoofden van de rechtsonderhorigen een nagenoeg onbereikbaar figuur zetelen.

Als advocaat mocht je doordringen tot op de eerste rij, het dichtst haalbare. Er bleef nog een behoorlijke afstand bewaard tot de zetel, die eerder een troon leek. Het was alsof je opkeek naar God de Vader zelf die in zijn alwetendheid alle zonden zag, het hart en het geweten doorgrondde; de voorzitter leek een magister voor wie men nederig het hoofd boog.

Als beginnend advocaat rees de vraag wat je moest zeggen in zaken waarin niets te zeggen viel: de schuld stond vast, de cliënt was gekend en had een strafblad om van wakker te liggen. Zijn moeilijke jeugd kende de rechtbank beter dan jijzelf en uitlokking door het slachtoffer was al gepleit in alle zaken die waren gepasseerd die voormiddag. Nieuwe argumenten aanvoeren waarvan geen spoor was terug te vinden in het penaal dossier en waar geen greintje bewijs van was, zouden misschien eerder de ergernis van de rechter opwekken en meer kwaad dan goed doen. Je mocht niet te lang pleiten, want dan werd het langdradig en bekwam je evenmin resultaat.

Het bleef in die gevallen bij een nederig vragen van clementie van de rechtbank.

Mettertijd leerden we de rechters kennen, ieder met zijn gevoeligheden en vaardigheden. We leerden dat zij ook maar mensen waren en dat zij niet onfeilbaar waren, dat sommigen hun best deden en anderen met niet evenveel talenten gezegend waren.

Wie een rechter had leren doorgronden, kon soms een goed resultaat bekomen door juist die gevoelige snaar te raken waarvoor die rechter ontvankelijk was.

En niet te vergeten: je leerde incasseren. Als je niet altijd het verhoopte resultaat kreeg, dan moest je je daar bij neerleggen en tevreden zijn met het feit dat je je best had gedaan. Je mocht gerust denken dat die rechter er niets van begreep en ongeschikt voor zijn ambt was, maar enkele ogenblikken later groette je hem met een minzaam knikje in de gangen van het paleis.

*Pleitwedstrijd 1979 Jonge Balie Oudenaarde
3de van rechts, onderste rij: de heer Bart Van Ommeslaeghe (winnaar)
Archief familie Vanden Broecke*

Eens in de bruine voorzitterszetel vooraan terecht gekomen, ging de aandacht naar de andere kant van de zaal en luisterde je met (al dan niet geveinsde) aandacht naar de advocaten, hoopte je dat ze de argumenten die je zelf belangrijk vond, zouden aanvoeren en dat ze dit zo kort en duidelijk mogelijk zouden doen. Enig begrip voor een wat langer durend pleidooi was er ook; uiteindelijk betaalde de cliënt zijn “meester” toch ook om de rechtbank te overtuigen. Dat kon nu eenmaal niet in twee woorden.

Maar elk goed pleidooi was een verademing voor de rechter die vooraan onbewogen en lijdzaam naar het eind van de zitting uitkeek.

Is de verhouding tussen advocatuur en rechters minder goed dan vroeger?

Deze verhouding wordt zeker mee bepaald door hun bekwaamheid. Ik ben er van overtuigd ben dat het invoeren van een selectie- en benoemingsprocedure een grote kwalitatieve verbetering heeft meegebracht in vergelijking met de politieke benoemingen van vroeger. Dit heeft de verhouding met de balie zeker geen kwaad gedaan.

Soms uit een advocaat tegenover een rechter al eens zijn persoonlijke gevoelens over een uitspraak. Dit lijkt mij geen goede keuze. Als er opmerkingen nodig zijn, worden die beter overgemaakt aan de hiërarchische overste.

Maar dat de verhouding tussen de advocaten en magistraten fundamenteel is veranderd durf ik betwijfelen. Misschien is die verhouding wat minder formeel geworden. Wellicht is de afstand tussen beiden verkleind, zeker bij contacten buiten de zitting. Zolang dit de onafhankelijkheid van de rechter niet beïnvloedt, kan dit alleen maar positief zijn.

5.

a. Jonge veulens: een nieuwe lichting kondigt zich aan

De verjonging van de Oudenaardse balie kwam maar traag op gang. Zoals u al eerder kon lezen, telt de Oudenaardse balie niet veel leden. Het aantal stagiairs daarvan was de eerste veertig jaar dun gezaaid. Alleen begin jaren '50 was hun aandeel zeer hoog toen de stagiairs ongeveer een derde van het totale aantal advocaten uitmaakten. Het gerechtelijk jaar 1966-67 vormde dan weer het historisch dieptepunt toen er gewoonweg geen stagiairs waren. De advocaten met minder dan vijf jaar op het tableau moesten een tandje bijsteken en de pro Deo-zaken voor hun rekening nemen. In maart 1958 klaagt men dan weer dat er te weinig pro Deo-zaken waren.

In die beperkte groep stagiairs was het aandeel vrouwen de eerste vijftig jaar al helemaal niet groot. Een diploma behalen was dan misschien wel mogelijk voor de dochters van de welvarende middenklasse, er daadwerkelijk iets mee doen leek vijftig jaar na Marie Popelin²² toch niet zo vanzelfsprekend. Meester Marguerite Legot was al tien jaar actief als advocate toen er zich in 1954 twee vrouwen lieten inschrijven op de lijst van de advocaten-stagiairs. Een jaar later beslist meester Liliane Boeykens naar Congo te gaan en verlaat ze de balie al weer. Ook de andere vrouwelijke stagiair, meester Lea De Witte, verlaat al na een jaar de balie. De reden van haar vertrek is echter niet gekend. In 1958 laat er dan opnieuw een jonge vrouw zich opnemen op de lijst van stagiairs maar meester Sabine Ongena verkiest na amper één jaar een job als vertaalster. Tien jaar later wanneer er opnieuw enkele vrouwelijke advocates aan de Oudenaardse balie verschijnen, lijkt het leven als advocate nog steeds onaantrekkelijk te zijn voor vrouwen. Zo trekt één van de vrouwelijk advocates in 1971 naar het parket. Midden jaren '70 lijkt het tij dan te keren voor de jonge vrouwelijke advocates. De meeste doorlopen niet enkel hun stage, maar worden ook opgenomen op het tableau. Het feit dat bijna de helft van deze dames toen echtgenote was van een advocaat, speelde ongetwijfeld in hun voordeel. Voornamelijk de familiale zaken werden al snel aan de vrouwelijke advocates doorgegeven.

Zoals ook eerder geschreven, is het vaak niet te achterhalen waarom iemand de balie verlaat. Toch kunnen we voorzichtig enkele hypotheses maken. De stage als advocaat staat in de twintigste eeuw bekend als zeer arbeidsintensief, zonder dat daar financieel veel tegenover staat. Tussen het einde van de jaren '40 en begin van de jaren '50 zetten zes jonge advocaten hun stage stop en gingen ze ergens anders aan de slag.²³ De biologische klok kon voor een drukbezette vrouwelijke advocate blijkbaar wel nog even

22 Marie Popelin trok eind 19^e eeuw naar het Hof van Cassatie omdat ze, met het diploma rechten op zak, toch niet toegelaten werd aan de balie van Brussel. Voor een overzicht van de literatuur over Marie Popelin zie E. BREMS & L. S TEVENS, *Recht en gender in België*, Brugge, Die Keure, 2010, 25.

23 Opvallend is wel dat vooral de mannen toen voor een andere job kozen, als verzekeraar of notaris.

verder tikken. Dit lijkt eind jaren '90 en aan het begin van het nieuwe millennium te zijn veranderd. Van de zeventien stagiairs die weggelaten worden van de lijst²⁴, zijn er tien een vrouw. Van deze tien kiezen er vijf voor een ander beroep, bijvoorbeeld als klerk of OCMW-secretaris, tegenover slechts één man die een ander, niet-juridisch beroep kiest.

Met het diploma van licentiaat of master in de rechten, ben je nog geen advocaat. Drie jaar stage bij een patron zijn essentieel om het vak te leren. Die stage is vooral qua organisatie sterk veranderd. Waar de patron vroeger vooral als een leermeester de kneepjes van zijn ambacht bijbracht, is hij nu eerder een werkgever die contractueel verplicht is zijn stagiair bij te staan en feedback te geven. Dat stagecontract is een zeer recent fenomeen aan de Oudenaardse balie. In december 1995 is vanuit de jonge balie de vraag gesteld om een stagereglement op te stellen en het stagecontract was daar een onderdeel van. Meester Jan Van den Noortgate en meester Erika De Boever vonden het ontwerp van zo'n reglement noodzakelijk om drie redenen: het aantal stagiairs stijgt en vaak komen zij uit een andere rechtsgebied, alle andere balies hebben een stagereglement en de stageverplichtingen nemen toe maar er is geen billijke vergoeding voorzien. Het voorstel werd geconcretiseerd in een viertal puntjes. Er werd een minimumvergoeding voor de stagiair voorgesteld²⁵, een kostenvergoeding van patron naar stagiair en omgekeerd, een vergoeding door de stagiair voor het gebruik van de kantoorruimte en tot slot werd voorgesteld om een stagesecretaris binnen de raad aan te duiden voor het toezicht op het naleven van de stageverplichtingen. In mei '96 wordt meester Naessens, stageverantwoordelijke van de balie van Gent, uitgenodigd om te leren uit zijn ervaring met zo'n reglement.

Het werkelijk invoeren van het reglement laat nog even op zich wachten.²⁶ In februari 1997 wordt zelfs beslist om een commissie met vier leden van de raad en vier van de jonge balie op te richten.²⁷ In juni 1997 wordt een ontwerp van een stagereglement voor de eerste keer geëvalueerd en pas in oktober 1997 licht meester Cyriel Heerman het tweede ontwerp toe. Bij dit laatste ontwerp wordt de mogelijkheid geboden aanmerkingen te maken en op basis van deze aanmerkingen komt er een volgend ontwerp tegen de raad in december. In december wordt voorgesteld het reglement goed te keuren op de algemene vergadering

24 De weglatingen omdat men zich bij een andere balie aansluit, niet meegerekend.

25 In het voorstel wordt gekozen voor het gemiddelde van de vergoeding van de balie van Gent (het eerste jaar 10.000 BEF (€ 247,89), tweede jaar 20.000 BEF (€ 495,79) en het derde jaar 30.000 BEF (€ 743,68)) en het voorstel van de Nationale Orde (respectievelijk 20.000 BEF (€ 495,79), 30.000 BEF (€ 743,68) en 40.000 BEF (€ 991,57)).

26 Het al dan niet betalen van de stagiairs bleef het grootste discussiepunt. Wat op het eerste zicht een positieve evolutie zou kunnen zijn voor de stagiairs, betekende voor hen ook het ontstaan van verplichtingen tegenover hun patron. Heel wat stagiairs die voor '70 begonnen, hadden immers nauwelijks contact met hun patron.

27 Raad 5 februari 1997: samenstelling commissie ad hoc stagereglement: meester Heerman, meester Van den Berghe, meester Thiepont & meester Machtelings van de raad van de Orde, meester Dupont, meester Uylebroeck, meester De Vleschouwer en meester De Boever van de jonge balie.

van 6 januari 1998. Door administratieve redenen wordt de vergadering uitgesteld naar 17 februari en in die paar weken gebeurt er nog heel wat. Op aangeven van meester Cyriel Heerman worden enkele overgangsmaatregelen uitgewerkt en aan meester Luc Blockeel wordt gevraagd een amendement in te dienen in verband met de discriminatie tussen stagiairs met een eigen kantoor en zij die een kantoor bij hun patron hebben. En dan nog is er geen eensgezindheid over het stagereglement. Op 10 februari ontvangt de stafhouder een gezamenlijke brief van drie advocaten die hun ongenoegen uiten over het ontstaan van een stagecontract. Zij vragen zich af ‘waarom er überhaupt een geschreven stagecontract zou moeten tot stand worden gebracht’ en of een duidelijk stagereglement en een goed georganiseerde ombudsdienst niet kan volstaan. Een geschreven contract zou volgens hen enkel aanleiding geven tot betwistingen en daarenboven kunnen ze zich ook niet vinden in de regeling van de vergoeding die een stagiair zou moeten betalen voor het gebruik van het kantoor. In maart 1998 wordt het reglement door twee leden van de raad dan weer omschreven als ‘een ondemocratische maatregel’. Er worden nog enkele bepalingen aangepast, maar met een duidelijke meerderheid wordt uiteindelijk beslist het reglement en het bijbehorende contract met onmiddellijke ingang toe te passen.²⁸

Het stagereglement was uiteraard niet het begin van begeleiding van de stagiairs. In de praktijk waren er al decennialang enkele maatregelen genomen. De eerste sporen van begeleiding vinden we terug in de neerslag van de raad van oktober 1975, niet toevallig het moment dat het aantal advocaten-stagiairs begint te stijgen. Een vijftal puntjes met betrekking tot de jonge confraters worden besproken. Niet alleen belooft men de mogelijkheid te onderzoeken of ook de stagiairs in het paleis gebruik mogen maken van de fotokopiemachine, men gaat ook een betere regeling voor de vervangingsdienst²⁹ uitwerken. Daarnaast zal men de stagiairs ook aanmoedigen om een lessenreeks met vier contactmomenten in november bij te wonen³⁰ en zal men contact opnemen met de balie van Gent opdat de stagiairs van Oudenaarde aan de activiteiten van de jonge balie van Gent zouden kunnen deelnemen. Tot slot zal men ook de mogelijkheid onderzoeken om zowel oude als jonge confraters op de hoogte te stellen van belangrijke nieuwe wetten. In november 1976 wordt het initiatief genomen om de nieuwe tarieven en informatie over sociale zaken mee te delen. Er wordt een programma opgesteld met betrekking tot de cursussen die kunnen gevolgd worden en de raad beslist deze cursussen te subsidiëren. Het aantal stagiairs mag eind jaren '70 dan wel sterk gestegen zijn, toch is het aantal te klein om de organisatie van een lessenreeks op zich te nemen. In oktober 1978 wordt met de balie van Gent overeengekomen dat de stagiairs van Oudenaarde de lessenreeksen in Gent kunnen bijwonen. Deze samenwerking loopt nog steeds.

28 Er waren 9 stemmen pro, 2 contra en 2 onthoudingen.

29 Raad 1 oktober 1975. Hoogstwaarschijnlijk bedoelt men de regeling voor pro Deo-zaken.

30 Op de algemene vergadering van 23 juni 1976 werd meegedeeld dat de lessenreeks die doorging te Dendermonde geen groot succes was.

Dat betekent niet dat de verantwoordelijkheid volledig op Gent wordt afgeschoven. Zo stelt de raad in september 1996 een map voor zijn stagiairs samen met alle nuttige informatie voor een beginnend zelfstandige. Daarenboven wordt in 1998 zowel een effectieve als plaatsvervangende stage-ombudsman verkozen. Een jaar later wordt de functie losgekoppeld en is er één ombudsman voor alle zaken en één verantwoordelijke voor de stagiairs. Die verantwoordelijke vertegenwoordigt niet enkel de advocaten-stagiairs maar ook de jonge advocaten op het tableau. Hij is met andere woorden de vertegenwoordiger van de jonge balie, de eerste hulp bij onervaren advocaten.

b. Conferentie van de jonge balie – Pieter De Backer

Hoewel de balie Oudenaarde 80 kaarsen mag uitblazen, is dit niet het geval voor de Conferentie van de Jonge Balie. Zoals het woord het zelf zegt, is de oprichting ervan pas gekomen nadat enkele enthousiaste, jonge stagairs en confraters de koppen bij elkaar staken om zich te verenigen zodat de jonge advocaten ook een stem hadden binnen het balieleven.

Het idee om een jongerenafdeling op te richten in de schoot van de bestaande Balie kwam dan ook pas in december 1976 en dus net geen 50 jaar geleden.

Zoals het de jonge balie eigen is, werd enige vertraging opgelopen in de oprichting ervan en werd pas in het gerechtelijk jaar 1977-1978 een bestuur gekozen met als voorzitter mr. Gerard De Lange.

Verslag bestuursvergadering Conferentie
van de Jonge Balie 4 september 1978 –
geschreven door G. Callens
Archief Jonge Balie Oudenaarde

CONFERENTIE VAN DE JONGE BALIE

"Op de bestuursvergadering dd. 23 augustus 1978 werd, met eenparigheid van stemmen, het besluit getroffen, vanaf tegenwoordige datum een verslag op te stellen van elke bestuursvergadering welke de Conferentie in de toekomst nog gaan te overnemen krijgen. Ik ben dan ook uit die eenparigheid geboren; Ik hoop in ten dienste zal zijn, zal en wil maar afkijken van de haarntheid der vergaderingen, alsmede van de haarntheid der gendefuncten en hun inbouw. Ik hoop echter dat ik nog vele menigelingen mag hebben. Ten slotte hoop ik, samen met het bestuur welk mij het leiderschap is kon, dat wanneer mijn liefje is uitgegaan, ik me enkele jaren nog een wijdte magstellen om te zien hoe het er in mijn tijd aan toe gaat en wat er allemaal te beleven was in de periode van mijn bestaan."

Oudenaarde: 4 september 1978.

Ook werden andere bestuursfuncties gecreëerd waaronder een penningmeester, secretaris en ondervoorzitter. Bepaalde functies ontstonden of verdwenen echter doorheen de jaren. Op vandaag kent de jonge balie de volgende functies; Voorzitter, Provoorzitter, Ondervoorzitter, Penningmeester, Secretaris, stagiairsverantwoordelijke, Webmaster en gewoon bestuurslid. Ieder jaar worden 11 bestuursleden gekozen door middel van verkiezingen onder de leden van de jonge balie.

Wie lid wordt, is statutair bepaald en gebeurt van rechtswege voor iedereen aan de balie die voldoet aan de criteria. Het betreffen de advocaat-stagiairs, alle advocaten die minder dan 12 jaar zijn ingeschreven op het tableau en de bestuursleden verkozen in het voorafgaand gerechtelijk jaar tot het einde van hun mandaat.

De bestuursleden zijn actueel ingedeeld in subcomités die afzonderlijk de beslissingen nemen met telkens één eindverantwoordelijke. De beslissingen van de subcomités worden nadien besproken en goedgekeurd op de maandelijkse vergadering. Er zijn onder meer subcomités opgericht voor de balielunch, de stagiairs, de studienamiddag, sponsoring, sport en ontspanning en het OC.

De niet altijd rooskleurige financiële situatie van een stagiair aan de balie weerspiegelde zich ook destijds in de werkingskas van de jonge balie. In maart 1982 werd door het toenmalige bestuur voor het eerst bij de Raad aangeklopt voor een subsidie van 15.000 BEF (€ 371,84). Nauwelijks negen maanden later kampte de jonge balie met een deficit van 30.000 BEF (€ 743,68) en besliste de toenmalige Raad om een éénmalige schenking te doen. Ook in 1983 ontvingen zij een toelage om vervolgens 5 jaar lang financieel autonoom te werken. Sinds 1988 klopt de jonge balie jaarlijks aan bij de Raad voor een financiële toelage dewelke sindsdien steeds werd verkregen, zij het soms onder voorwaarden en na inzage in het financieel verslag.

Momenteel is er ook een comité sponsoring opgericht dewelke jaarlijks sponsors zoekt voor de activiteiten van de jonge balie. Deze sponsoring en de bijdrage van de Raad maakt dat de jonge balie Oudenaarde trots is dat zij geen lidgeld dient te vragen aan de leden (wat bij andere balies niet altijd het geval is) en zij alle activiteiten nagenoeg gratis kan aanbieden. Mede dankzij deze gelden kan ook jaarlijks de openingsconferentie worden georganiseerd en kan de receptie na de rede kosteloos worden aangeboden.

Volgens de statuten heeft de Conferentie van de Jonge Balie volgend doel:

- Het verzorgen van de relaties met de andere Balies en derden;
- Het stimuleren en behouden van de confraterniteit tussen alle balieleden
- Het bevorderen van de beroepsbekwaamheid door het inrichten van voordrachten, debatten, werkseminaries, alsmede door studie van bepaalde specifieke problemen in werkgroepen;
- Het begeleiden en bijstaan van jonge advocaten en advocaten-stagiairs
- Het realiseren van doelstellingen welke nuttig en nodig worden geacht in het kader van het beroep en de werking van de Jonge Balie als dusdanig.

Bij uitstek is en blijft de Jonge Balie een aanspreekpunt voor de jonge advocaten en poogt zij om de anders louter professionele contacten ook om te zetten in vriendschappelijke ontmoetingen en dit in een ontspannen sfeer. Op die manier leren confraters elkaar ook op een andere manier kennen dan het louter professionele en kan dit alleen maar een gunstig effect hebben op een latere professionele samenwerking. Zo wordt onder meer een afterwork georganiseerd, samenkomst op de kerstmarkt, bowling, lasershooting e.d. Ook tracht de Jonge Balie voor de nieuwe leden outreachend te werken door het organiseren van een stagiairsavond en probeert zij een laagdrempelig aanspreekpunt te zijn voor praktische of professionele vragen van jonge confraters. Zij staat ook in nauw contact met de Stafhouder en de Raad en kan op bepaalde punten adviserend werken.

Hoewel de Jonge Balie slechts een beperkt aantal van de Oudenaardse advocatenpopulatie vertegenwoordigt, spitst zij haar activiteiten ook toe in functie van de volledige balie. Zo wordt jaarlijks een volledig pakket aan erkende permanente vorming aangeboden aan de confraters van de balie door het organiseren van balielunches en studienamiddagen en dit aan een gunstig tarief.

Pleitwedstrijd 1979 – Archief familie Vanden Broecke

De Jonge Balie staat eveneens jaarlijks in voor de organisatie van de Openingsconferentie wat voor de bestuursleden steeds een intensieve periode van stress betekent en hun organisatietalent tot het uiterste drijft.

Doch bovenal blijkt dat in het betstuur en onder de leden van de Jonge Balie doorheen de jaren vriendschappen gecreëerd werden die blijven bestaan ondanks eventuele carrièrewissels, wat misschien wel de mooiste verwezenlijking is van de enthousiaste oprichters van 50 jaar geleden.

Overzicht van de voorzitters van de Conferentie van de Jonge Balie:

1978-1979	Gerard De Lange	1998-1999	Francis De Vleeschouwer
1979-1980	Marc De Pril	1999-2000	Francis De Vleeschouwer
1980-1981	Marc De Pril	2000-2001	Lode Dekimpe
1981-1982	Freddy De Smet	2001-2002	Lieven Diependaele
1982-1983	Freddy De Smet	2002-2003	Vanessa Van Hoey
1983-1984	Rita De Swaef	2003-2004	Vanessa Van Hoey
1984-1985	Bart Van Ommeslaeghe	2004-2005	Jan Opsommer
1985-1986	Bart Van Ommeslaeghe	2005-2006	Tom Deputter
1986-1987	Luc Dupont	2006-2007	Tom Deputter
1987-1988	Jan Wellekens	2007-2008	Ine Van Cauwenberge/ Katrien Dupont
1988-1989	Jan Wellekens	2008-2009	Vanessa Van Hoey
1989-1990	Paul De Brauwer	2009-2010	Lynn Vande Wiele
1990-1991	Hilde Delange	2010-2011	Lynn Vande Wiele
1991-1992	Philippe Vande Weghe	2011-2012	Koen Haelters
1992-1993	Jan Lamon	2012-2013	Louis Volcke
1993-1994	Jan Van Den Noortgate	2013-2014	Leen De Langhe
1994-1995	Jan Van Den Noortgate	2014-2015	Pieter De Backer
1995-1996	Jan Van Den Noortgate	2015-2016	Pieter De Backer
1996-1997	Philippe Dupont		
1997-1998	Philippe Dupont		

c. Samenwerkingsverbanden & vennootschapsvormen

De tijd van de eenzame advocaat aan zijn bureautje is al lang voorbij. Huyse & Sabbe kwamen reeds in 1996 tot de vaststelling dat het eenmanskantoor niet langer de dominante vorm is³¹. Ook De Puydt behandelt in zijn boek over de deontologie van de advocaat het ontstaan van de samenwerkingsvormen in de juridische wereld.³² Eén advocaat kan niet langer onderlegd zijn in alle takken van het recht en daarom kan het vaak interessant zijn om zich te groeperen.

De Oudenaardse advocaat is op het vlak van samenwerking niet zo vooruitstrevend. Een onderzoek dat zich uitstreckte over zestig jaar leverde slechts enkele samenwerkingsverbanden op. De eerste samenwerking kwam er pas in september '73 wanneer meester Cyriel Heerman en meester André De Buyst besluiten om een associatie op te richten. De raad keurt de samenwerking goed maar beseft al gauw dat de Oudenaardse balie eigenlijk niet goed weet hoe er mee om te gaan. In december '73 beslist men een huishoudelijk reglement op te stellen in verband met associaties tussen advocaten. Het zou uiteindelijk tot maart '74 duren vooraleer een ontwerp wordt goedgekeurd. De eerste jaren leek dit een werk voor niets te zijn want pas in '83 komt er een nieuwe aanvraag ter goedkeuring, de associatie De Hauw-Vander Schelden. De raad weigert in januari '82 deze aanvraag aangezien deze samenwerkingsvorm geen associatie was. In september '84 dienen meester Edward De Hauw en meester Jacques Vander Schelden opnieuw een aanvraag in, deze keer om hun burgerlijke vennootschap goed te keuren. Deze keer hapt de raad wel toe.

In totaal zal de Oudenaardse balie gespreid over zestig jaar zo'n tien samenwerkingsverbanden tellen waarvan de vennootschap van de vier V's de grootste is. Deze associatie van meesters Peter Van Melkebeke, Philippe Vande Weghe, Koen Vander Stuyft en Jan Van Den Noortgate was ook nog op aan ander vlak opmerkelijk. Jarenlang weigerde de Oudenaardse balie namelijk het oprichten van een bijkantoor. De aanvragen waren weliswaar ook niet overrompend. Een eerste aanvraag was er in eind '99. De stafhouder beloofde navraag te doen maar er kwam een duidelijke nee. Waarschijnlijk wist men gewoon niet goed wat aan te vangen met die bijkantoren. Het voornaamste probleem was het al dan niet moeten betalen van een bijdrage. De Oudenaardse balie vroeg meermaals het standpunt van het VVB maar die geraakte er blijkbaar zelf niet aan uit. In april '00 keurt de raad de aanvraag voor een bijkantoor, van de 4 V's, voor de eerste keer goed. Na twee jaar eindeloos wachten op het VVB³³ houdt de raad in februari '02 zelf een stemming over de betaling van een extra bijdrage voor een bijkantoor.

31 S. PARMENTIER & P. PONSAAERS, *De Vlaanse advocaat: wie, wat, hoe?*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2008, 51.

32 R. DE PUYDT, *Deontologie van de advocaat*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 60-65.

33 Vlaams Verbond der Balies, de voorloper van de Orde van Vlaamse Balies (OVb)

De stemming draait uit op een ex aequo en dus neemt de stafhouder de beslissing. Vanaf dan moet er een eenmalige bijdrage van € 50 betaald worden.

Maar daarmee houden de problemen rond de bijkantoren niet op. In de jaren '90 liet de Oudenaardse balie enkel een bijkantoor op haar grondgebied toe als ook het hoofdkantoor zich aan de Oudenaardse balie verbond. Dit standpunt houdt echter niet lang stand, al blijft de balie wel aandacht besteden aan de geografische beperkingen. Voor ieder bijkantoor moet steeds toelating gevraagd worden aan de stafhouder van de balie waar het hoofdkantoor is gelegen en aan de stafhouder van de balie waar het bijkantoor zal opgericht worden. En dan nog stellen zich enkele problemen. Zo vraagt een advocate in 2004 een goedkeuring tot het oprichten van een bijkantoor te Kortrijk, naast haar activiteiten in een samenwerkingsverband te Oudenaarde. Het probleem is al snel van de baan door een simpele verwijzing naar het Reglement inzake vestiging van meerdere kantoren. Artikel 1 bepaalt immers dat 'een advocaat die het beroep uitoefent binnen een samenwerkingsverband daarbuiten geen individuele kantoren (mag) vestigen'. De raad voegt er wel aan toe, voor alle zekerheid, toch eens navraag te doen bij de OVB en de balie van Kortrijk. Daarnaast was er ook nog een advocate die haar bijkantoor wou vestigen waar de maatschappelijke zetel van haar vennootschap lag. De raad wees er op dat het hoofdkantoor steeds aan de maatschappelijke zetel moet verbonden zijn.

Tot slot doet er zich ook een probleem voor i.v.m. het briefpapier bij samenwerkingsverbanden. Opnieuw kon makkelijk verwezen worden naar art. 3 van het Reglement inzake vestiging meerdere kantoren die hieromtrent duidelijke regels vooropstelt. De informatie op het briefpapier zorgde ook voor een probleem in verband met de eenheid van kantoor. Twee advocaten vroegen in oktober 1995 namelijk of ze hun beide namen en adressen op hun briefpapier mochten zetten.³⁴ Het reglement van de Orde bepaalde echter dat 'elke advocaat een geschikt kantoor moet hebben en slechts één'. Omdat het vermelden van beide adressen volgens de raad de schijn wekt van een vennootschap, werd hun vraag afgekeurd.

Niet enkel samenwerkingsvormen werden gebruikt als beschermingsmechanisme. Sommige advocaten kozen voor een vennootschapsvorm om hun individuele beroepsactiviteiten in onder te brengen. In de verslagen van de raad is pas voor het eerst sprake van een vennootschap in januari '87. Er wordt zowel een goedkeuring van een VOF als van een BVBA gevraagd. Een VOF duikt nog enkele keren op maar het is vooral de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die succes kent. Een afgeleide vorm van deze vennootschap, de EVBA, komt tweemaal aan bod.

34 Raad 4 oktober 1995.

Gebiedende Richtlijnen I. Jeder lid der Balie behandelte Pro Deo de zaken waarin de klient de honoraria, volgens de vastgestelde minima-tarieven, niet kan betalen. II. De advocaat dient te vermijden aan zijnen staat het uitzicht te geven eener handelsrekening. De geleverde prestaties dienen niet gedetailleerd. Ze worden globaal opgesomd. III. De betaling der honoraria mag in rechte vervolgeld worden. Voorafgaandelijk moet de toelating gevraagd worden aan den Stathouder. IV. De advocaat moet in elk geval met matigheid zijne rechten doen gelden. V. Het is een plicht voorafgaandelijk na te gaan of de afrekening der kosten en ereloonen van den Confrater, aan wien men eene zekke zaak opvolgt, vereffend werden. Men onthoudt zich van tusschen te komen tot na algeheele vereffening.	<i>Ante Piessevaux Jacques</i> Orde der Advocaten UDENAARDE Minima tarieven der honoraria (Algem. Verg. 2-6-45) I. - Consultaties <table><tr><td>a) Mondelinge</td><td>Fr. 50</td></tr><tr><td>b) Schriftelijke</td><td>" 200</td></tr></table> II. - Vrederecht <table><tr><td>a) In verzoening</td><td>Fr. 200</td></tr><tr><td>b) Op dagvaarding</td><td>" 300</td></tr><tr><td>c) In politiezaken</td><td>" 300</td></tr></table> III. - Correctioneële Rechtbank <table><tr><td>a) Beroep politiezaak</td><td>Fr. 500</td></tr><tr><td>b) Gewone correctioneële zaak</td><td>" 750</td></tr><tr><td>c) Raadkamer</td><td>" 500</td></tr><tr><td>d) Kinderrechter</td><td>" 500</td></tr></table> IV. - Rechtbank van eersten aanleg <table><tr><td>a) Beroep Vrederecht</td><td>Fr. 600</td></tr><tr><td>b) Gewone zaak</td><td>" 1.000</td></tr><tr><td>c) Scheiding (eischer)</td><td>3.000</td></tr></table> V. - Handelsrechtbank <table><tr><td>a) Vonnis nemen bij verstek</td><td></td></tr><tr><td>- 5.000 Fr.</td><td>Fr. 300</td></tr><tr><td>+ 5.000 Fr.</td><td>" 500</td></tr><tr><td>b) Behandeling gewone zaak</td><td>Fr. 500</td></tr><tr><td>5.000 Fr.</td><td>" 750</td></tr><tr><td>+ 5.000 Fr.</td><td></td></tr></table> VI. - Hof van Beroep <table><tr><td>a) Boetstraffelijke zaken</td><td>Fr. 1.000</td></tr><tr><td>b) Kamer van inbeschuldiging</td><td>" 1.000</td></tr><tr><td>c) Burgerlijke of handelszaken</td><td>" 2.000</td></tr></table> VII. - Krijgsraad en Krijgshof <table><tr><td>Politieke zaak</td><td>Fr. 2.500</td></tr></table>	a) Mondelinge	Fr. 50	b) Schriftelijke	" 200	a) In verzoening	Fr. 200	b) Op dagvaarding	" 300	c) In politiezaken	" 300	a) Beroep politiezaak	Fr. 500	b) Gewone correctioneële zaak	" 750	c) Raadkamer	" 500	d) Kinderrechter	" 500	a) Beroep Vrederecht	Fr. 600	b) Gewone zaak	" 1.000	c) Scheiding (eischer)	3.000	a) Vonnis nemen bij verstek		- 5.000 Fr.	Fr. 300	+ 5.000 Fr.	" 500	b) Behandeling gewone zaak	Fr. 500	5.000 Fr.	" 750	+ 5.000 Fr.		a) Boetstraffelijke zaken	Fr. 1.000	b) Kamer van inbeschuldiging	" 1.000	c) Burgerlijke of handelszaken	" 2.000	Politieke zaak	Fr. 2.500
a) Mondelinge	Fr. 50																																												
b) Schriftelijke	" 200																																												
a) In verzoening	Fr. 200																																												
b) Op dagvaarding	" 300																																												
c) In politiezaken	" 300																																												
a) Beroep politiezaak	Fr. 500																																												
b) Gewone correctioneële zaak	" 750																																												
c) Raadkamer	" 500																																												
d) Kinderrechter	" 500																																												
a) Beroep Vrederecht	Fr. 600																																												
b) Gewone zaak	" 1.000																																												
c) Scheiding (eischer)	3.000																																												
a) Vonnis nemen bij verstek																																													
- 5.000 Fr.	Fr. 300																																												
+ 5.000 Fr.	" 500																																												
b) Behandeling gewone zaak	Fr. 500																																												
5.000 Fr.	" 750																																												
+ 5.000 Fr.																																													
a) Boetstraffelijke zaken	Fr. 1.000																																												
b) Kamer van inbeschuldiging	" 1.000																																												
c) Burgerlijke of handelszaken	" 2.000																																												
Politieke zaak	Fr. 2.500																																												

Tarievenlijst – Archief familie Piessevaux

d. *La plume n'est plus serve: organisatie van en in het kantoor Jacques Vanderschelden*

De kantoororganisatie, zowel extern als intern, heeft gedurende de laatste 40 jaar een enorme evolutie gekend.

In kleinere balies, zoals Oudenaarde, waren tot begin van de 70'er jaren associaties van advocaten onbestaande, uitzondering gemaakt voor een advocatenkantoor in Brakel waar echtgenoot en echtgenote een gezamenlijk kantoor hadden. In 1973 werd in Ronse een eerste volwaardige associatie opgericht tussen een confrater uit Oudenaarde en Ronse doch die associatie was geen lang leven beschoren en medio 1976 werd daar een eind aan gesteld. Vanaf dan zijn er zowel in Ronse, Oudenaarde en Geraardsbergen kantoren met meerdere advocaten doch louter gesteund op de familiale band vader/zoon of vader/dochter, welke samenwerkingsverbanden als dusdanig niet werden aanzien als associaties.

Het is pas eind van de 70'er jaren en vooral begin van de 80'er jaren dat over het ganse rechtsgebied van balie Oudenaarde associaties ontstaan tussen niet-familiaal gebonden advocaten hetzij in de vorm van een BVBA, hetzij in de vorm van een VOF. Naast deze goed gestructureerde associaties waarbij in de meeste gevallen de individuele advocaat zijn volledige cliënteel inbrengt en wordt gewerkt op basis van gelijkheid tussen de associés, zijn er ook een aantal feitelijke samenwerkingsverbanden. Deze beogen meestal een kostendeling, doch waarvan in de meeste gevallen wordt vastgesteld dat bij gebreke aan juridische structuur en de vaststelling dat elk zijn cliënteel behoudt, vrij vlug een einde komt en ieder advocaat opnieuw individueel zijn weg gaat.

Bij het einde van de vorige eeuw en na de eeuwwisseling wordt de trend merkbaar dat, in navolging van grotere balies, de associaties in omvang toenemen. Twee of meer associés omringen zich door vaste medewerkers om daarbij te voldoen aan de wensen van het cliënteel dat dossiers aanbrengt van diverse aard en waarbij de techniciteit van sommige materies de aanwezigheid van interne specialisten noodzakelijk maakt.

Tot op vandaag moet worden vastgesteld dat de grotere kantoren uit Brussel – Antwerpen – Gent – Kortrijk nog geen officiële samenwerkingsverbanden hebben afgesloten met één of meerdere kantoren van de balie Oudenaarde allicht omdat die grote kantoren geen directe schaalvergroting zien naar cliënteel toe. Dit biedt dan weer het voordeel dat de kantoren balie Oudenaarde hun eigenheid kunnen behouden wat voor veel cliënten een direct contact met de advocaat mogelijk maakt. De kleine gebiedsomschrijving voor de balie Oudenaarde maakt het onmogelijk om zeer grote kantoren op te richten omdat de aanbreng van dossiers relatief klein is en dan nog de mogelijkheid bestaat dat binnen eenzelfde kantoor tegengestelde belangen zouden moeten verdedigd worden. De Oudenaardse balie blijft ook naar die externe kantoororganisatie haar kleinschaligheid trouw wat zowel voor de bestaande associaties als de individuele advocaat kansen biedt om in zijn/haar domein haar activiteit op een volwaardige wijze te ontplooiën.

Intern heeft de kantoororganisatie een derwijze vlucht genomen dat men zich de vraag kan stellen waar dit ooit zal ophouden. Ondergetekende mocht in 1976 bij de start van zijn stage bij zijn patron nog oude dossiers inzien waar handgeschreven conclusies waren medegedeeld. Waar is de tijd van de oude schrijfmachine waar het zeer moeilijk was een fout te corrigeren, waar is de tijd van de eerste individuele fotokopieermachines op de kantoren waar via een vochtbad een afdruk van een document kon genomen worden.

Plots ging alles in een stroomversnelling. Vanaf de periode 1970-1972 kwamen de eerste elektronische schrijfmachines op de markt. Korte tijd nadien hadden deze schrijfmachines al een zeer beperkt scherm met één verbeterregel, de fotokopieermachines evolueerden snel. Wanneer sommige kantoren eind van de 70'er jaren al beschikten over een

telextoestel, dan dacht men dat dit al het eind van de technologie zou zijn doch een paar jaar later was er de fax. Het computergebeuren werd populair en kende alsmaar meer toepassingen. De draagbare autotelefoons van het oude type werden stilaan vervangen door de eerste GSM-toestellen. De volledige tekstverwerkingen via computers werden aangevuld met het internetgebeuren, de spraaktechnologie, hoewel nog altijd niet volmaakt, deed zijn intrede. Het analoog gebeuren werd een digitaal gebeuren waarbij sommige advocatenkantoren geen archieven meer hebben en alles op harde schijf plaatsen, waarbij advocatenkantoren quasi geen papieren dossiers meer hebben doch werken op scherm en waarbij nu, laatste evolutie, ook het Ministerie van Justitie alles in het werk stelt om de trein inzake digitale werking niet te missen. De iCloud is nu in en de vraag die zich daarbij stelt is wat de toekomst nog zal bieden aan technologieën waarbij weze opgemerkt – dit is een persoonlijke toets – dat de technologie nooit in de plaats zal komen van de persoonlijke inbreng van de advocaat bij de behandeling van zijn dossier. De evolutie in de technologie kan niet worden gestopt doch het voornaamste is er goed mee om te gaan in eenieders belang.

B. De raad van de Orde; de stafhouder en de leden van de raad

1.

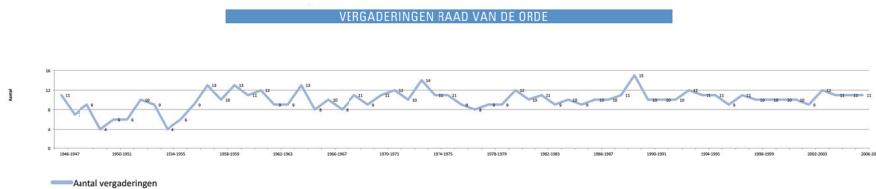
a. *De werking van de Raad*

Een balie is meer dan enkele advocaten die op een gezamenlijk tableau zijn ingeschreven. Het is een klein bedrijfje dat geleid moet worden, in dit geval door de stafhouder en de leden van zijn raad. In de praktijk komt het er op neer dat de stafhouder samen met zijn raad een vergadering belegt en ze onder andere de aanvragen voor opname op het tableau goedkeuren, beraadslagen hoe ze de beslissingen van de Nationale Orde en later van de Orde van Vlaamse Balies moeten implementeren, tuchtzaken opvolgen, aanpassingen van het reglement bespreken, maar evenzeer ook de aankoop van een nieuw koffiemachine overwegen. Stevens omschrijft de raad van de Orde dan ook als een orgaan van overleg en actie³⁵. Het aantal leden op zo'n vergadering varieerde in de loop der jaren. De eerste vergadering waar we de verslagen van konden inkijken, de vergadering van september 1946, telde 5 leden, inclusief de stafhouder. Ingevolge de gewijzigde wetgeving stijgt dit aantal al snel tot acht en in '87 kiest men voor het eerst 14 leden in Oudenaarde. Ook intern worden nog enkele extra regels vastgelegd. Artikel 34 en 35 van het reglement worden gewijzigd zodat men pas kan zetelen als men vijf jaar op het tableau is opgenomen en men slechts maximaal vijf jaar na elkaar kan zetelen. Tot slot moet minstens de helft van de leden van de raad ook deel uitmaken van de vorige raad.

Niet enkel het aantal leden maar ook het aantal vergaderingen is zeer variabel. Zeker in de beginjaren lijkt men gewoon een vergadering te beleggen als er noodzaak toe was. In 1956 drukt meester Jacques Piessevaux echter zijn bezorgdheid uit over het feit dat de raad niet maandelijks samenkomt. Zijn bezorgdheid leidt er toe dat enkele maanden later wordt beslist om vanaf dan iedere eerste woensdag van de maand te vergaderen, omstreeks 17u30. Deze afspraak staat 40 jaar in art. 23 van het reglement van de orde³⁶. Het zorgt er voor dat men al minimaal acht keer per jaar samenkomt, en geen vier keer zoals in het verleden enkele keren het geval was.

35 J. S TEVENS, *Regels en gebruiken van de advocatuur te Antwerpen*, Antwerpen, Kluwer, 1990, 97.

36 Art. 23 Reglement: 'De Raad vergadert normaliter iedere eerste woensdag van de maand om 17.30 uur in het Gerechtsgebouw te Oudenaarde en telkens wanneer de stafhouder het nodig acht. De oproepingen vermelden de dagorde.'

Toch lukt het niet om iedere maand te vergaderen.³⁷ De reden hiervoor is niet zozeer onwil van de advocaten, maar veeleer de vlotte werking van de balie. Slechts eenmaal heeft een vergadering als enige agendapunt dat er geen punten op de dagorde staan³⁸. De overige keren dat er een vergadering wegviel, heeft men er geen papier aan verspild. Extra samenkomsten zijn er dan weer als er heel wat dossiers bij de raad hangende zijn. In vele gevallen betreft het tuchtdossiers die men blijkbaar zo snel mogelijk wil afhandelen. In het gerechtelijk jaar 1989-'90 belegt men zelfs driemaal een vergadering voor slechts één tuchtdossier. Wie echter denkt dat er bij iedere piek in de grafiek een grote stapel tuchtdossiers is, heeft het verkeerd voor. In het jaar 1973-'74 waren er, - net zoals in 1952-'53 -, extra vergaderingen voor opnames op het tableau en daarnaast ook nog eens een voor het kiezen van assessoren voor de tuchtraad op niveau van het Hof van Beroep.

Naast het zetelen in de raad was er nog heel wat ander sociaal engagement nodig. Midden jaren '40 zijn de 'postjes' zeer beperkt, maar in 2006 moesten er maar liefst 20 plaatsen ingevuld worden. Naast de stafhouder is er sinds de jaren '40 ook steeds de functie van secretaris. Vaak is het het jongste lid van de raad die deze taak krijgt toegewezen. Een taak die erin bestaat de vergaderingen neer te schrijven, of later uit te typen. Naast secretaris is er nog een tweede post die even oud is als het stafhouderschap, namelijk het voorzitterschap van het bureau voor pro Deo-zaken. De invulling van de taak bleef grotendeels gelijk maar de naam wisselde wel enkele keren. Eind jaren '40 spreekt men van de Kamer voor Kosteloze Rechtspleging. In de jaren '50 wordt Kamer vervangen door Bureau. De benaming Bureau voor Kosteloze Rechtspleging gaat zo'n twintig jaar mee. In 1976 spreekt men dan weer van het Bureau voor Consultatie en Verdediging, dat op haar beurt in 2002 vervangen wordt door het Bureau voor Juridische Bijstand.³⁹ De drie klassieke functies van stafhouder, secretaris en voorzitter van het Bureau worden in '77 voor het eerst uitgebreid. Vanaf dan moet er ook jaarlijks een vrijwilliger gezocht worden als voorzitter van de Voorzorgskas en Sociale zaken, en een plaatsvervanger voor de stafhouder op de vergaderingen van de Nationale Orde. Die laatste functie wordt tot

³⁷ Vanwege het gerechtelijk verlof wordt in juli en augustus sowieso slechts zeer uitzonderlijk vergaderd.

³⁸ Raad 7 december 1967.

³⁹ Voor meer informatie zie B. DEBAENST, *Arm pro Deo? Rechtshistorische impressie van het pro Deo-systeem in België*, in G. MÛRTYN, *Geschiedenis van de advocatuur in de Lage Landen*, Hilversum, Verloren, 2009, 424 p.

1999 vaak ingevuld door de vorige stafhouder, vanaf 1999 vervangt de vice-stafhouder de stafhouder op de vergaderingen van de Nationale Orde⁴⁰. In 1978 wordt ook de functie van penningmeester aan het lijstje toegevoegd. Die functie bestaat er hoofdzakelijk in om te waken over de kassa en op het einde van het jaar een balans op te stellen. In '81 schat men deze functie echt naar waarde en krijgt ze de naam 'schatbewaarder'.

In de jaren '80 schieten de functies als paddenstoelen uit de grond: voorzitter taxatiecommissie, adjunct-voorzitter Bureau Consultatie en Verdediging, vertegenwoordiger Onderlinge Ziekenkas, vertegenwoordiger Voorzorgskas en vertegenwoordiger Beroepsverzekering. En wie in de jaren '80 al vond dat er te veel postjes te verdelen waren, was waarschijnlijk verbijsterd door de wildgroei in de jaren '90. Volgende functies mogen we dan aan het lijstje toevoegen: ambtshalve aangestelde voor juridische bijstand bij de onderzoeksrechter en jeugdrechtsbank, verantwoordelijke centralisatie betwistingen en ereloonstaten, verantwoordelijke communicatie, leden probatiecommissie, effectieven en plaatsvervangers voor de raad van beroep, afgevaardigde Vlaams Verbond der Balies, verantwoordelijke PR en techniek & infrastructuur en bindingsman OCMW-balie. Daarnaast waren er ook nog eens leden nodig voor de adviescommissie benoemingen, voor de adviescommissie financiën en assessoren voor de tuchtraad in beroep. En dan richtte men ook nog eens enkele tijdelijke commissies op voor het wijzigen van het Reglement van de Orde, voor het omzetten van pro Deo-punten op pc of voor de redactieraad van het Sprokkelblad⁴¹. En alsof dat nog niet genoeg was, vraagt het VVB in '99 zo'n 10 verantwoordelijken voor allerlei functies.

Wie een overzicht wil van bijna alle functies die ooit hebben bestaan, kan best het CV van oud-Stafhouder Cyriel Heerman opvragen. Bijna elke functie die heeft bestaan, heeft hij wel eens waargenomen. Het is namelijk opvallend dat de functies steeds door dezelfde advocaten worden ingevuld. Aan de Oudenaardse balie ben je ofwel sociaal geëngageerd ofwel niet, een tussenweg lijkt er niet echt te zijn. Anderzijds lijken enkele advocaten hun sociaal engagement te verliezen. Een aantal advocaten waren zeer actief bij de jonge balie maar vervullen daarna bijna geen enkele functie meer bij de raad. Het stichten van een gezin speelt daar waarschijnlijk een belangrijke rol in. Buiten de waardering van je confraters viel er bij de meeste functies ook niet veel te rapen.

40 Wijziging art. 19 Reglement van orde in december 1999.

41 Het krantje van de balie.

b. Niets duurt voort behalve verandering – Gerard De Lange

Aan onze balie zijn we thans met 15 leden, de Stafhouder inbegrepen.
Dit is niet steeds het geval geweest.

In het gerechtelijk jaar 1969-1970, toen ik net aan mijn stage begon, waren er slechts 6 leden, naast de Stafhouder. Er waren toen 28 advocaten op het tableau en er waren nog drie andere stagiairs (toen “stagisten” genoemd). In dat jaar telde onze Balie voor het eerst meer dan 100 leden, namelijk 76 advocaten op het tableau en 35 advocaten op de lijst van de stagiairs.

Sedert het gerechtelijk jaar 1978-1979 deden voor het eerst de dames hun intrede in de Raad. Het begon heel bescheiden met één lid, met name Oud-Stafhouder Margareta Broeckaert.

De bevoegdheden van de Raad heb ik ook ingrijpend zien wijzigen. Terwijl tot 2006 de Raad in eerste aanleg uitspraak deed in tucht, werd door de wet van 21 juni 2006 de beoordeling van tuchtzaken toevertrouwd aan een Tuchtraad die bij de zetel van elk Hof van Beroep werd ingesteld (art. 456 Ger. W.). Door een aantal auteurs wordt het eigen tuchtrecht als het meest wezenlijke kenmerk van de advocatuur aangemerkt. Er kan niet aan getwijfeld worden dat dit een gezonde evolutie is die leidt tot professionalisering, expertiseopbouw, eenheid van rechtspraak terwijl ook het onpartijdigheidsgevoel wordt versterkt. Anderzijds worden aldus wel de bevoegdheden van de lokale raden van de orde ernstig ingeperkt.

Dat is niet het geval voor de Stafhouder, wiens positie na de hervorming versterkt wordt.

Maar niet geklaagd: de werkzaamheden van de leden van de Raad zijn – ook in onze balie – indrukwekkend toegenomen. Ieder lid van de Raad maakt thans deel uit van minstens één werkgroep of commissie: er zijn drie taxatiecommissies, er is een stagecommissie, een benoemingscommissie, een bibliotheekcommissie, een feestcommissie, enz... De meeste leden werken ook mee aan de commissies die worden opgericht door de Orde van Vlaamse Balies.

Om de toegenomen werkdruk te illustreren kan bij wijze van voorbeeld verwezen worden naar een dagorde voor een raadszitting in 1977, welke er als volgt uitzag :

1. Verslag van de voorgaande zitting.
2. Vraag tot opname op het tableau van meester X.
3. Opstellen tableau voor het jaar 1977-1978.
4. Vaststellen van de bijdrage.
5. Varia.

De dagordes voor de huidige raadszittingen puilen daarentegen uit van de agendapunten. De toename van de werkzaamheden van de Raad leiden er aldus toe dat het steeds moeilijker wordt om kandidaten te vinden die zich kandidaat willen stellen om verkozen te worden in de Raad.

Ook stelt zich de belangrijke vraag in verband met de toekomst van onze Raad. Er gaan steeds meer stemmen op om slechts één Raad per Provincie te installeren. Dat zal dan wel gepaard moeten gaan met een fusie van verschillende balies. Het is duidelijk dat in zulke constellatie de impact van onze balie zal afnemen. Er is veel voor en veel tegen in te brengen tegen zulke evolutie. Onze balie kiest resoluut voor een behoud van de huidige situatie. Maar of dit zal volstaan is een andere vraag.

Tenslotte nog dit : ondanks het vele werk blijft het een belevenis om lid te zijn van de Raad.

Het is een “must” om er ooit eens deel van uit te maken.

2. De baliebijdrage door de jaren heen

Een balie heeft niet alleen de inzet van enkele advocaten, maar natuurlijk ook geld nodig. Aan het einde van het gerechtelijk jaar moet de boekhouding kloppen en dus moet er doordacht omgesprongen worden met de uitgaven. Om de bijdragen aan de Orde van Vlaamse Balies, banketten, verzekeringen of andere uitgavenposten te kunnen bekostigen, kan de Orde rekenen op de verplichte bijdrage van alle advocaten, advocaten-stagiairs en ereadvocaten. Artikel 443 Ger.W.⁴² verplicht hen daar namelijk toe.⁴³ Hoeveel die bijdrage bedraagt, mag elke orde autonoom beslissen. Die autonomie heeft door de jaren heen voor heel wat schommelingen gezorgd. Volledigheidshalve moet wel opgemerkt worden dat er voor de onderstaande grafiek gebruik werd gemaakt van de absolute bedragen en er met de schommeling van de geldwaarde dus geen rekening werd gehouden. In 1954 vermeerderd de bijdrage van advocaten van 500 BEF (€ 12,39) tot maar liefst 1.000 BEF (€ 24,79): een verdubbeling met andere woorden. De oorzaak daarvan was de hoge kost voor een feest van drie advocaten die 35 jaar aan de balie verbonden waren.⁴⁴ De twee daaropvolgende jaren behoudt men echter, zonder nieuwe concrete aanleiding, dit hoge bedrag. Voor het gerechtelijk jaar '57-'58 vermindert men de bijdrage opnieuw tot 750 BEF (€ 18,59) maar vanaf '59 hanteert men opnieuw de oude bedragen. Wie licht geschrokken was door de verdubbeling in '54, zou in '68 zeker grote ogen trekken. De advocaten moeten dan meer dan het dubbele, maar liefst 2.500 BEF (€ 61,95) betalen. Nauwelijks vijf jaar later is de baliebijdrage nog eens verdubbeld en bedraagt de bijdrage 5.000 BEF (€ 123,95). Redenen voor deze verhogingen werden niet in de verslagen van de raad opgenomen. Met de gerechtelijke hervormingen en opnieuw een viering voor twee advocaten⁴⁵ in het vooruitzicht, wou men misschien wat reserve aanleggen. De reden van de verhoging van de baliebijdrage eind jaren '70 is wel met zekerheid gekend. Toen moest een advocaat 7.500 BEF (€ 185,92) betalen opdat de balans terug in evenwicht zou komen.⁴⁶ Begin jaren '80 stijgt de bijdrage dan opnieuw. Dit keer was de aansluiting bij een beroepsverzekeraar de oorzaak van de verhoogde bijdrage. Enkele jaren later zal ook de collectieve aansluiting bij de beroepsverzekeraar voor een verhoging van de bijdrage zorgen. De stafhouder drukte tijdens de algemene vergadering echter de wens uit dat de stagiairs zouden gespaard blijven van een verhoging van de bijdrage. In 1997 zorgt dan

42 Art. 443 Ger.W.: De raad van de Orde kan de op het tableau ingeschreven advocaten, de advocaten-stagiairs en de ereadvocaten verplichten tot het betalen van de bijdrage die hij bepaalt.

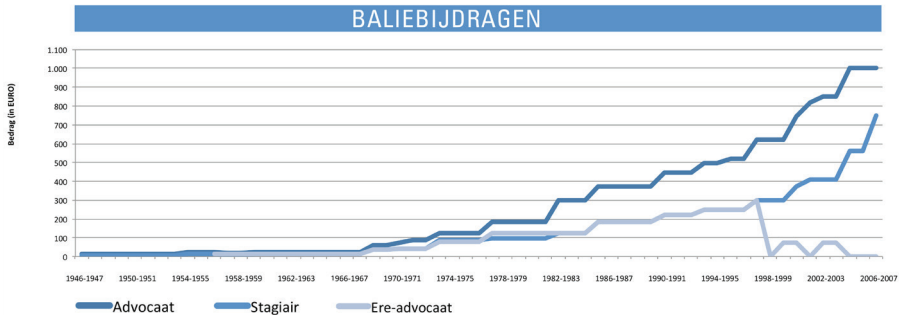
43 Voor de invoering van het Gerechtelijk Wetboek was er geen wettelijke basis voor een verplichte baliebijdrage. Uit noodzaak om de werking van de balie te garanderen, ontstond echter de gewoonte om jaarlijks een bijdrage te betalen. Die gewoonte werd ingeschreven in het reglement van de Orde en later ook in het Gerechtelijk Wetboek.

44 Raad 29 oktober 1954.

45 De viering van meester Van der Maeren voor zijn loopbaan van zestig jaar werd in 1966 uitgesteld. Men besliste dan maar om in 1970 ook meester De Beuckelaere in een zelfde viering te huldigen voor vijftig jaar dienst maar ook deze viering ging niet door en werd zelfs afgelast.

46 Een samenloop van allerlei kleine bedragen zoals de som van 1.000 BEF (€ 24,79), te betalen aan de huisbewaarder, zorgde ervoor dat de balans niet echt gezond was.

weer de oprichting van een permanent secretariaat voor rode cijfers in de boekhouding en wordt de bijdrage verhoogd tot 25.000 BEF (€ 619,73). Tien jaar later moet een advocaat de som van € 1.000 neertellen. De voortdurende verhogingen zorgen echter voor niet veel commotie bij de advocaten in Oudenaarde. Zo meldt de penningmeester in '97 'dat er geen negatieve reactie is gekomen op de verhoging'⁴⁷.

Voor de advocaat-stagiair is de Orde een stuk milder. Gemiddeld moet een advocaat-stagiair de helft van de bijdrage van een advocaat betalen. Toch zijn er enkele opmerkelijke uitzonderingen. Eind jaren '60 moet een stagiair 1.500 BEF (€ 37,18) betalen, in tegenstelling tot de 2.500 BEF (€ 61,97) van een advocaat. De volgende twee jaar is men weer milder en houdt men de algemene regel van het bedrag te halveren terug aan, maar vanaf '73 moet de stagiair toch weer 3.500 BEF (€ 86,76) op tafel leggen, in verhouding tot 5.000 BEF (€ 123,95) voor een advocaat. Begin jaren '80 houdt dan men weer wat meer rekening met de ongunstige financiële situatie van de advocaat-stagiair en moet hij nauwelijks 5.000 BEF (€ 123,95) betalen, en geen 12.000 BEF (€ 297,47) zoals de advocaten. Het medelijden duurt slechts drie jaar maar vanaf dan zal de bijdrage voor een stagiair nooit meer dan de helft van de bijdrage van een advocaat bedragen. Daarnaast creëert men in de jaren '80 ook enkele extra categorieën. Zo moeten advocaten die minder dan vijf jaar op het tableau zijn ingeschreven⁴⁸ tussen '82 en '84 slechts 9.000 BEF (€ 223,10) in plaats van 12.000 BEF (€ 297,47) betalen. Vanaf '85 wordt die categorie vervangen door de advocaten die minder dan drie jaar op het tableau staan. Zij betalen evenveel als de advocaat-stagiairs. Deze categorie wordt in '88 lichtjes gewijzigd en uitgebreid. Het betreft dan diegenen die minder dan 6 jaar advocaat zijn, inclusief de stageperiode, of die geschorst zijn omwille van hun legerdienst.

⁴⁷ Raad 1 oktober 1997.

⁴⁸ Stageperiode inbegrepen.

Ook voor het gerechtelijk jaar '76-'77 is er een vrijstelling gegeven voor de militairen en in '82 wordt er omwille van de legerdienst een korting toegestaan. Toch lijkt ook deze uitzonderingscategorie niet voldoende en in '93 zijn er drie bedragen bepaald: 20.000 BEF (€ 495,79) voor de advocaten die meer dan zeven jaar op het tableau zijn ingeschreven, 10.000 BEF (€ 247,89) voor de advocaat-stagiair en 15.000 BEF (€ 371,84) voor de advocaten die tussen de drie en zes jaar op het tableau staan⁴⁹. In 2000 is het afgelopen met het onderscheid in aantal jaren tableau en keert men terug naar het onderscheid tussen advocaten en advocaten-stagiairs.

Een derde categorie die wel blijft, is die van de ereadvocaten. In de bijdrage die zij moeten betalen, valt geen echt patroon vast te stellen. In 1956 wordt voor het eerst een bedrag vastgelegd dat de ereadvocaat moet bijdragen. Het bedrag wordt gelijkgesteld met dat van de advocaat-stagiairs en dit zal zo blijven tot in '73. In dat jaar wordt beslist dat een ereadvocaat 3.150 BEF (€ 78,08) moet betalen en niet 3.500 BEF (€ 86,76) zoals de stagiairs of 5.000 BEF (€ 123,95) zoals de advocaten. Vier jaar later ligt de bijdrage van een ereadvocaat dan weer hoger dan die van een stagiair en dat blijft zo de volgende vijf jaar. In '82 schakelt men de bijdrage weer gelijk met die van een stagiair. Vanaf '85 valt de ereadvocaat onder de uitzonderingscategorie zoals hierboven beschreven. In '98 wordt hij zelfs vrijgesteld van het betalen van een bijdrage. Wanneer in 2002 de uitzonderingscategorieën verdwijnen, blijft men de ereadvocaten gunstig stemmen en wordt hun bijdrage vastgelegd op € 75 i.p.v. € 850 voor de advocaten en € 410 voor de stagiairs.

Een laatste afwijking op de vastgestelde bedragen is er in '87. Toen besliste men om bij weglating of schorsing het te betalen bedrag te berekenen per drie maanden. Dat verandert zo'n tien jaar later wanneer men in het reglement van de Orde bepaalt dat wanneer men van balie verandert, de bijdrage volledig behouden blijft voor de oorspronkelijke balie en dat er ook geen bijdrage moet betaald worden aan de nieuwe balie.⁵⁰ In december '98 vraagt een advocate om vermindering van haar bijdrage omdat ze nog studeerde. De raad ging echter niet in op haar vraag. Tot slot beslist men in 2002 dat er een extra bijdrage van € 50 betaald moest worden voor een bijkantoor. Ook in deze materie wachtte de raad tevergeefs op het standpunt van het VVB.

⁴⁹ Idem.

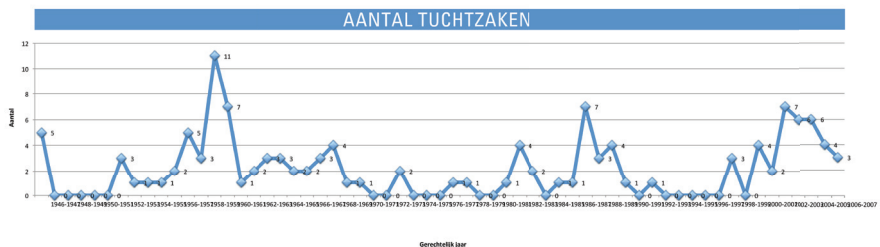
⁵⁰ Reglement inzake de financiële regeling bij de overstap naar een andere balie, art. 2, lid 2: 'Wanneer de advocaat, ingeschreven op het tableau, in de loop van het kalenderjaar overstapt naar een andere balie, blijft de baliebijdrage die voor dat kalenderjaar verschuldigd is integraal verworven voor de Orde van advocaten die hij verlaat, en betaalt hij datzelfde kalenderjaar geen bijdrage aan de Orde van advocaten waar hij wordt ingeschreven.'

3.

a. *Orde in de rechtszaal... en aan de balie!*

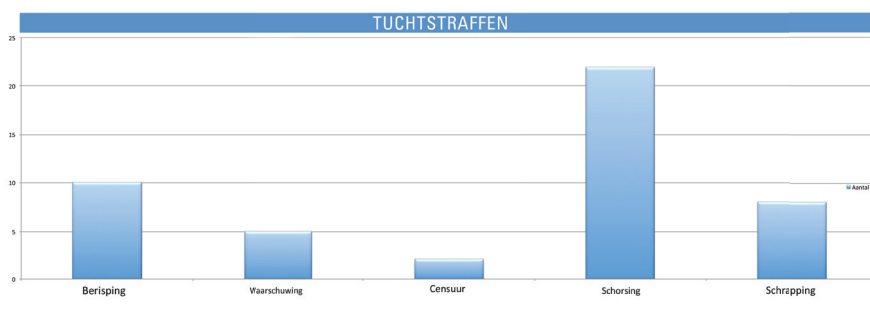
In 2007 werd het tuchtrecht overgeheveld naar het niveau van het Hof van Beroep. Tot die tijd konden er 125 tuchtzaken teruggevonden worden aan de Oudenaardse balie. Dit aantal kent echter enkele kanttekeningen. Zo hangt veel af van wat men onder een tuchtonderzoek verstaat. In dat aantal zijn alle zaken waarbij een klacht werd onderzocht als tuchtaak geklasseerd. Het onderzoek naar de ontvankelijkheid van een klacht werd als het begin van het tuchtonderzoek beschouwd, zelfs als er later geen onderzoek inzake de gegrondheid volgde. Het aantal tuchtzaken per jaar varieert ook sterk. In de jaren met een groot aantal zaken wordt vaak meer dan helft van de zaken zonder gevolg afgerond.

Wanneer we alle zaken door de jaren heen beoordelen volgens de uitgesproken tuchtsancties, namelijk een berisping, waarschuwing, censuur, schorsing of schrapping, komen we dan ook aan een veel lager aantal. In totaal tellen we dan slechts 47 zaken, gespreid over 22 advocaten. Heel wat advocaten vervallen namelijk in oude gewoontes. Zij die slechts één keer buiten de lijntjes kleuren, begaan echter soms de grootste fouten, zoals een vluchtmisdrijf, valsheid in geschriften of collaboratie.

Van de 125 opgestarte zaken werd dus 47 keer een wettelijk bepaalde tuchtstraf uitgesproken. De minst populaire sanctie is de censuur. Uit de afschaffing van de censuur in 2006 kunnen we afleiden dat deze sanctie ook aan andere balies, omwille van de onduidelijke invulling, niet vaak werd uitgesproken.⁵¹ Eén van de andere milde sancties, de waarschuwing, werd over een periode van zestig jaar slechts vijf keer uitgesproken. De berisping, de lichtste sanctie in de hiërarchie, was dubbel zo populair.

⁵¹ De onduidelijke invulling op zich, en niet het lage aantal uitgesproken censuren, kan natuurlijk ook de aanleiding geweest zijn voor het afschaffen van de tuchtstraf.

De meest uitgesproken sanctie is de schorsing. De duur van de schorsing varieert sterk, van acht dagen tot één jaar. Tot slot werden ook acht advocaten geschrapt. In twee zaken werd het verwoord als een weglating maar uit de feiten blijkt duidelijk dat het de tuchtraad is die de advocaten als sanctie van de lijst haalt. In één geval werd de schrapping voorafgegaan door een verlenging van een schorsing.

In andere dossiers werden er minder zware straffen uitgesproken. Zo werd één keer de blaam en één keer de aanmaning uitgesproken. In deze categorie is er vooral een grote rol voor de stafhouder weggelegd met terechtwijzingen als een ‘vaderlijke vermaning’, ‘confraternele vingerwijzing/raad’ of een ‘aanraden tot voorzichtigheid’. Tot slot werd in vier tuchtzaken de verwittiging uitgesproken. Al deze sancties staan niet in het Gerechtelijk Wetboek maar zijn ook courante tuchtrechtelijke gevolgen aan andere balies. Ook werden enkele zaken in der minne geregeld, werd een dading afgesproken of de klacht werd ingetrokken. In bepaalde zaken werd dan weer aan het einde van het onderzoek beslist geen sanctie uit te spreken omdat de feiten te licht werden bevonden (bv. bij het slecht behandelen van een zaak) of gewoonweg omdat de zaak intussen al geregeld was (bv. baliebijdragen intussen betaald). Er werden zo meer dan dertig zaken zonder gevolg geklasseerd.

De redenen voor het opstarten van een tuchtonderzoek zijn zeer uiteenlopend. Grosso modo kunnen we twee categorieën onderscheiden: de tuchtonderzoeken omwille van feiten gepleegd in de uitvoering van het beroep en de tuchtonderzoeken omwille van feiten gepleegd in de privésfeer. In bepaalde zaken was het de combinatie van feiten uit beide categorieën die leidde tot een sanctie.

De tijdsgeest speelt een zeer grote rol bij de beoordeling of bepaalde feiten tuchtrechtelijk moesten gesanctioneerd worden.

Eind jaren 40 werd een advocaat gesanctioneerd wegens de Duitse sympathieën van zijn zoon⁵². De zoon was minderjarig op het ogenblik van de feiten, en nog inwonend bij zijn ouders. De vader had zich dus geenszins verzet tegen het toetreden tot 'een vereniging of organisatie die de vernietiging nastreefde van de Belgische onafhankelijkheid, van de grondwettelijke vrijheden of instellingen van de Belgische bevolking'⁵³. Een andere advocaat die tuchtrechtelijke werd vervolgd bleek dan weer bij de organisatie van een niet zo bonafide wielerpronostiek betrokken te zijn.

Het overgrote deel van de tuchtsancties, zo'n zestig procent, zijn het gevolg van tekortkomingen in de uitvoering van het werk als advocaat, bv. het te laat laten betekenen van een dagvaarding of het laattijdig aantekenen van beroep. Een advocaat moet niet alleen de dossiers van zijn cliënten opvolgen en hen daarvan op de hoogte stellen, hij moet ook reageren op brieven van zijn stafhouder. Vaak wordt deze inbreuk samen met andere professionele tekortkomingen gesanctioneerd. Of het niet beantwoorden van brieven wordt vervolgd, hangt ook samen met wie stafhouder is. De ene stafhouder tilt er al wat zwaarder aan dan de andere en de vervolgingen zijn dan ook verdeeld over slechts enkele stafhouders.

Twee andere deontologische verplichtingen, het betalen van de baliebijdrage en later het behalen van baliepunten⁵⁴, gaven ook aanleiding tot heel wat sancties. Hoewel in de meeste gevallen de advocaten gesanctioneerd worden voor het niet nakomen van hun verplichtingen, werd in uitzonderlijke gevallen een sanctie uitgesproken omdat men te ijverig was. Zo gaf het hebben van een tweede kantoor, toen dat nog niet geregeld was in het baliereglement, mede aanleiding tot een schorsing. Ook een advocaat die een openbare verkoop regelde in een echtscheidingsprocedure, terwijl hij de advocaat was van één van de beslagenen, kreeg een waarschuwing.

b. Deontologie en confraterniteit, nog steeds broodnodig ***Hugo Vyls***

Het tweede oudste beroep ter wereld heeft het begrip deontologie of plichtenleer steeds hoog in het vaandel gedragen. Ook in de geneeskunde, architectuur en andere jongere vrije beroepen zijn er voorschriften en regels die de beoefenaar van het beroep in kwestie dient te respecteren, doch in de advocatuur neemt de deontologie een bijzondere plaats in. Niet abnormaal, advocaten doen eigenlijk niet anders dan het gedrag, de houding, het doen en laten van anderen, cliënten en tegenpartijen, te observeren, te evalueren. Logisch dat zij dan ook het gedrag van hun eigen leden met argusogen bekijken, beoordelen en middelen zoeken om wat niet kan, terug te fluiten.

52 Hij werd door de Gentse krijgsraad veroordeeld tot 20 jaar buitengewone hechtenis.

53 Letterlijke weergave van één van de overwegingen van de tuchtraad.

54 Vanaf het gerechtelijk jaar 2001-2002 moet een advocaat 16 punten behalen.

Uiteraard is dit geen statisch gegeven. Het beroep van advocaat is, zoals de maatschappij waarin het wordt uitgeoefend, permanent in beweging en moet zich aan deze evolutie aanpassen.

Er was een tijd dat associaties, vennootschappen van advocaten verboden waren. Thans zijn de dagen van de eenmanskantoren bijna geteld (wie zegt het). De schaalvergroting in de kantoren, de internationalisering van het beroep, de commerciële bindingen en belangennemingen, het zijn maar enkele fenomenen die zich in de advocatuur zelf hebben gemanifesteerd. Het vergt flexibiliteit en vindingrijkheid om deze onomkeerbare evolutie op te vangen en de de lijnen waarin die bonte meute, met of zonder toga, opereert, uit te zetten en te verleggen waar nodig.

De maatschappij evolueert, de advocatuur evolueert, dus ook de deontologie. Anders dan wij gewoon zijn en in tal van adagia vastgelegd is (*nullum crimen, nulla poena sine lege*, bijvoorbeeld) zijn de deontologische voorschriften niet exhaustief in teksten vastgelegd.

Er zijn uiteraard wettelijke voorschriften, de reglementen, zelfs nog lokale, doch de deontologie is veel meer dan een pakket geschreven teksten waaraan het gedrag van deze of gene advocaat wordt getoetst. De deontologie laat ook een ethische beoordeling toe, steeds met als doel het beroep en de beroepsgroep, zowel binnenskamers als naar de buitenwereld toe, minstens de schijn van een geordende bende –de *contradictio in terminis* is bewust- te geven. Uitgerekend het feit dat deontologie niet aan een tekst gebonden is, laat toe, waar en wanneer nodig, vlot en snel op nieuwe noden en evoluties in te spelen. De deontologie wordt dan ook van dag tot dag gemaakt en aangepast. Het is bijna een uitdaging om de deontologie aan te passen, bij te schaven, te moderniseren.

Dé kapstok bij uitstek om deze permanente oefening te maken, is uiteraard het bepaalde in artikel 456 Ger.W.: de “eer van de Orde” en de “beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid”, zijn zodanig algemene normen en begrippen die geval per geval een ruime beoordelingsmogelijkheid geven nopens wat mag en niet mag.

In de tuchtrechtspraak zijn enkele opmerkelijke voorbeelden terug te vinden van de permanente evolutie van de deontologie: zo kreeg een Tuchtraad te oordelen of de hoger vermelde beginselen geschonden werden door een advocaat die voor zijn kantoor publiciteit voerde op een broodzak. Een geneesheer – niet toevallig een beroep waar deontologie eveneens een item vormt- was op zondagmorgen, bij het ophalen van de koeken bij de bakker, zodanig geschokt door de aanwezigheid van reclame voor een advocatenkantoor op de broodzak dat hij prompt in de pen kroop en de Stafhouder aanschreef om dit te melden (hij legde nog net geen formele klacht neer). De Stafhouder

vond het de moeite om de zaak aan de Tuchtraad voor te leggen en om, toen de Tuchtraad in eerste aanleg oordeelde dat geen tuchtsanctie zich opdrong, hoger beroep in te stellen. Ook de Tuchtraad in hoger beroep oordeelde dat de beginselen van “eer, waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid” niet geschonden waren. Het broodzak-arrest ! Tachtig jaar geleden bakte elkeen zelf zijn brood en was publiciteit in het algemeen uit den boze: deontologie in beweging.

Eén zeer belangrijk onderdeel van de plichtenleer is het geheel van plichten van de advocaat ten aanzien van zijn confraters of de confraterniteit. De leidraad bij uitstek voor de beoordeling van de confraterniteit is het reglement van de Orde van de Vlaamse Balies betreffende de aan procedures verbonden regels van confraterniteit. Dit reglement verving vijf reglementen van de Belgische Nationale Orde van Advocaten en is thans opgenomen in de OVB codex, hoofdstuk III.2 “Relaties ten aanzien van advocaten”. De voorschriften zijn ontstaan en gegroeid in de schoot van het beroep en in de loop der jaren bijgewerkt en aangepast aan de noden van het beroep. Het vastleggen van de regels van de confraterniteit in reglementen, zorgt voor uniformiteit –wat alleen maar kan toegejuicht worden- zodat de rechten en plichten voor alle balies gelijk zijn, maar zorgt ook voor verstarring: een reglement maken en voorbij de algemene vergadering van de OVB krijgen is al een nachtmerrie, een wijziging van een bestaand reglement is eenzelfde Sysphusonderneming.

Maar confraterniteit is veel meer dan artikelen uit een reglement. Zo kent elkeen toch de ongeschreven regel dat een oud-stafhouder te allen tijde voorrang moet krijgen, ja toch.

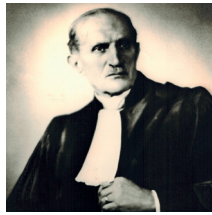
Confraterniteit is ook, ja zelfs vooral, hoffelijkheid, waardigheid, een gedrag dat de advocaat van zijn oorlogvoerende cliënt onderscheidt en hem toelaat boven het gekrakeel van de vechtende burger, met zijn beroepsbroeder op een waardige wijze een geschil of dossier te behartigen en aan een rechter voor te leggen. Het is mijn aanvoelen dat de concurrentie tussen advocaten en advocatenkantoren vaak de oorzaak is van de verloedering van de hoffelijkheid. Hoe vaak verlagen wij ons niet tot het gekrakeel op het niveau van de cliënt ?

Dit is ongetwijfeld een betreurenswaardige evolutie: het ondergraaft onze waardigheid en haalt onze geloofwaardigheid en faam bij rechters, notarissen en in het algemeen onderuit.

Ik vrees dat dit tachtig jaar geleden wel anders was.

Jozef De Clercq
1935-1937
1944-1946
1949-1951

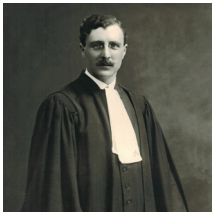
Louis Van der Maeren
1937-1939
1941-1944

Maurice Thienpont
1939-1941

Gaston Van Driessche
1946-1947

Adrien Bruggeman
1949

Felix Beeckman
1951

Germain Kerckhove
1951-1952

Fernand De Bisschop
1952-1957

Ghislain Otte
1960-1962
1964

Jacques Piessevaux
1962-1964
1974-1978

René De Munter
1964-1966

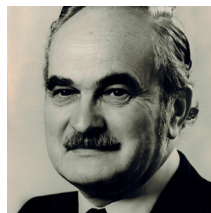
Willem Steppe
1966-1968

Paul Vanden Broecke
1968-1970
1971

Robert De Brouwer
1970-1972

Remy De Troyer
1972-1974

Cyriel Heerman
1978-1980
1998-2000

Adiel Dupont
1980-1982

Jean Rollewagen
1982-1984

Herman De Vleeschouwer
1984-1986

Bernard Van Den Daele
1986-1988 1993-1995

Margareta Broeckaert
1988-1990

Herman Van Driessche
1990-1992

Dominique Brocoorens
1992-1993

Gerard De Lange
1996-1998

*Marie-Hélène
Vanhonsenbrouck*
2000-2002

Edwin De Maesschalck
2002-2004

*Marie-Paule
Gremontprez*
2004-2006

Hugo Vyls
2006-2008

Ludo Machtelings
2008-2010

Jacques Vanderschelden
2010-2012

Philippe Dupont
2012-2014

Lieven De Moor
2014-2016

Armand De Riemaeker 1958-1960 / Freddy De Smet: 1995-1996 (geen foto beschikbaar)

4. De Stafhouder

a. *Profiel van een Oudenaardse stafhouder*

Een stafhouder aan de balie van Oudenaarde is een man die 22 jaar op het tableau staat, kantoor houdt te Oudenaarde en het ambt twee jaar uitoefent. Dat is het profiel van de 32 stafhouders voor de periode 1935 tot 2015⁵⁵. Van die 32 stafhouders zijn er slechts drie een vrouw. Meester Margareta Broeckaert was in 1988 de eerste vrouwelijke stafhouder. Twaalf jaar later duikt nummer twee op, meester Marie-Hélène Vanhonsenbrouck, en de tot nu toe laatste was meester Marie-Paule Gremontprez in 2004. De gemiddelde stafhouder begon 25 jaar eerder als stagiair aan de balie van Oudenaarde en heeft dus een gemiddelde leeftijd van 47 jaar⁵⁶. Meester Albert De Riemaeker werd pas na 42 jaar advocatuur stafhouder, meester Germain Kerckhove was daarentegen pas 17 jaar advocaat. Qua geografische spreiding is de verscheidenheid aan herkomst beperkt. Ongeveer een derde heeft zijn kantoor in Oudenaarde zelf. Het is natuurlijk handig dat het kantoor van de stafhouder en het gerechtsgebouw niet al te ver van elkaar gelegen zijn, maar Oudenaarde is ook gewoonweg een grote stad met vele advocaten en dus ook met veel mogelijke stafhouders. Zeven stafhouders hadden hun kantoor te Ronse of Geraardsbergen. Daarnaast had Zottegem al vier stafhouders onder zijn inwoners en Ninove drie. De stafhouders met kantoor te Ninove dateren allemaal van voor 1960, die van Zottegem opvallend allemaal van na 1980. Tot slot telt ook Herzele twee oud-stafhouders onder zijn inwoners.

b. *De verkiezingen*

De verkiezing van de stafhouder is geregeld in het Gerechtelijk Wetboek, met aanvullingen in het reglement van interne orde. Het wetboek schrijft voor dat een ieder die op het tableau is ingeschreven of het beroep uitoefent onder de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie, in aanmerking komt. In het reglement van interne orde wordt die voorwaarde aangevuld met de vereiste van een zeker aantal jaren inschrijving op het tableau. In 1954 werd dit aantal jaren op zeven vastgelegd. Dertig jaar later moest een kandidaat maar liefst vijftien jaar op het tableau zijn ingeschreven en bovendien ook reeds drie jaar in de raad van de Orde zetelen. Wanneer men verkozen wordt, is dat normaliter voor de duur van het gerechtelijk jaar. Het is bovendien een ongeschreven regel dat de stafhouder ook zonder veel formaliteiten voor een tweede ambtstermijn wordt verkozen. Zo werd er bijvoorbeeld in 1950, 1953, 1957, 1965 en 1977 in de verslagen van de algemene vergadering met geen woord gerept over de verkiezing van een stafhouder. In 1958, 1959, 1963 werd de stafhouder dan weer bij ‘eenvoudig handgeklap’ opnieuw aangesteld.

⁵⁵ Voor het onderzoek naar het profiel van de stafhouder is er materiaal beschikbaar vanaf 1935.

⁵⁶ In de veronderstelling dat je op 23ste afstudeert na een studie van vijf jaar.

De verkiezing heeft steeds plaats tijdens de jaarlijkse algemene vergadering. Tot echt grote problemen leidden deze verkiezingen meestal niet, ook al moet de stafhouder steeds bij volstreekte meerderheid⁵⁷ verkozen worden. Meestal was er wel een uitgesproken favoriet die met de meeste stemmen ging lopen.

Toch zijn er ook drie gevallen bekend waarbij de verkiezing van de stafhouder niet zo vlot verliep. In 1951 behalen zowel meester Germain Kerckhove als meester Fernand De Bisschop het hoogste aantal stemmen, namelijk elk vijf. Een tweede stemmingsronde moet het pleit beslechten en daarin haalt meester Kerckhove het van meester De Bisschop met tien tegen zes. Meester Kerckhove voldoet een jaar later maar twee maand van zijn tweede ambtstermijn en wordt opgevolgd door meester De Bisschop, die toen wel met een duidelijke meerderheid wordt verkozen. In 1962 is er ook een tweede stemmingsronde nodig, met een vreemde afloop. In de eerste ronde behaalt meester Willem Steppe het meeste aantal stemmen, namelijk tien. Aangezien de stafhouder met volstreekte meerderheid moet verkozen worden en meester Jacques Piessevaux negen stemmen behaalde, komt er een tweede ronde. Daarbij behaalt meester Steppe opnieuw tien stemmen, maar meester Piessevaux krijgt deze keer dertien streepjes achter zijn naam. Ondanks het hoogste aantal stemmen in de eerste ronde wordt meester Steppe dus geen stafhouder in 1962. Ook in 1982 zorgt de vereiste van volstreekte meerderheid voor een tweede stemming. In de eerste ronde behaalt meester Jean Rollewagen twintig stemmen, meester Herman De Vleeschouwer veertien. In de tweede ronde verliest meester De Vleeschouwer nipt met negentien tegen éénentwintig stemmen. Een gewone meerderheid volstaat immers bij een tweede ronde. Buiten deze voorvalletjes verliep de verkiezing van een stafhouder dus zeer vlot. Zelfs de keuze voor de eerste vrouwelijke stafhouder, meester Margareta Broeckaert, heeft een duidelijke 30/54 uitkomst.

De regel dat een stafhouder zijn ambt twee jaar waarneemt kent uiteraard zijn uitzonderingen. De hoofdreden om geen tweede termijn aan te gaan of verder te zetten, is een overstap naar de magistratuur. Zo was meester Dominique Brocorens amper vijf maand stafhouder toen hij zijn ambt verliet om vrederechter te worden. Eénmaal in de geschiedenis van de Oudenaardse balie moest een nieuwe stafhouder verkozen worden omwille van het overlijden van de stafhouder in functie. Meester Adrien Bruggeman overleed omstreeks de dag van zijn aanstelling in 1949. Twee jaar mag dan wel het gemiddelde zijn, er zijn ook enkele uitschieters. De allereerste stafhouder, meester Jozef De Clercq, was maar liefst vijf jaar stafhouder, gespreid over twee keer twee jaar en dan nog eens een jaartje eind jaren '40. Zijn opvolger, meester Louis Vander Maeren was eveneens vijf jaar stafhouder, één keer voor twee jaar en vervolgens nog eens voor drie jaar. Meester Fernand De Bisschop deed nog beter en was stafhouder van 1952 tot 1958. Daarnaast zijn er ook nog drie advocaten die vier jaar stafhouder waren. Meester

57 Volstreekte meerderheid: indien de helft + ½ van de geldige stemmen vereist is.

Jacques Piessevaux was begin jaren '60 twee jaar stafhouder en neemt maar liefst twaalf jaar later nog eens het ambt op. Ook meester Paul Vanden Broecke wordt midden jaren '70 voor een tweede keer stafhouder, zes jaar na zijn eerste ambtsperiode. Meester Cyriel Heerman was in 1998 zelfs bereid om twintig jaar na zijn eerste ambtsperiode, bij gebrek aan een kandidaat, nogmaals het stafhouderschap op te nemen. Tot slot is er ook nog meester Bernard Van den Daele die het ambt 4,5 jaar waarnam. In januari 1993 neemt hij de taken over van meester Dominique Brocorens en ook de daaropvolgende twee jaren wordt hij opnieuw verkozen.

c. Het stafhouderschap: van ere-titel tot fulltime job *Cyriel Heerman*

Gaarne voldoe ik aan de vraag van onze Balie om het profiel te laten kennen van de Oudenaardse Stafhouder van vroeger en nu en wel om twee voorname redenen: ten eerste omdat mijn werk instructief en ook educatief kan en wil zijn voor onze confraters en ook omdat het voor mij zelf een verlustiging brengt door de herinnering aan mijn eigen jeugdige belevenissen aan de Balie van toen vanaf 1952 en volgende jaren. Ik meen dat ik er mag van uitgaan dat onder “vroeger” dient verstaan wanneer ik zelf aan de Balie kwam in 1952 en de eerstvolgende jaren, terwijl wij het “nu” allemaal aan het beleven zijn.

In de allereerste plaats werd in de Balie te Oudenaarde de Stafhouder toen niet verkozen, zoals dat vanaf omstreeks 1957 à 1959 dit nu wel het geval is geworden; neen, de Stafhouder werd zonder enige ceremonie zelfs zonder vergadering, of gedebatteer, gewoonweg in de volgorde van de rangregeling op het tableau, als Stafhouder geproclameerd op het jaarlijks slotbanket, dat elk jaar plaats greep de laatste woensdag van het gerechtelijk jaar.

Het Stafhouderschap had toen nog meer weg van een erkenning als van de hoogste in rang, en vooral als een bekroning van loopbaan, veeleer dan van een selectie van de beste; en men koos, zo goed als automatisch, en bij handgeklap, diegene die in de rangorde op het tableau volgde op de aftredende Stafhouder. Indien men, bij grote uitzondering, toch werd overgeslagen, stond dat gelijk met grotelijks demeriteren.

Wat de taken betreft die de Stafhouder had uit te oefenen, deze waren zeer beperkt en niet te vergelijken aan vandaag. Voor de meeste zaken was hij een soort alleenheerser en nam hij alleen namens de tuchtraad (nu genaamd de Raad van de Orde) ongeveer alle beslissingen. Aldus onderhandelde hij onder meer, doorgaans zonder mandaat van zijn tuchtraad, met de Voorzitter van de rechtbank; en dan ging het doorgaans over

regeling van de data der zitdagen tijdens het gerechtelijk verlof en ook wel over de terbeschikkingstelling van lokalen op de rechtbank; al mag dit misschien wel een beetje banaal klinken, doch grote problemen waren er niet in vergelijking met nu.

Bijzonderlijk te vermelden is wel dat de Stafhouder de Franse taal moest machtig zijn; de rechtbank zetelde soms volledig in de Franse taal en met volledige Franse procedure en dat kwam doordat ons gerechtelijk arrondissement toen nog drie eentalige Franssprekende gemeenten telde, nl. Amougies, Orroir en Russignies, die gerechtigd waren op eentalige procedure in de Franse taal. Het een bracht het andere mee, d.w.z. dat toen (van na de oorlog tot omstreeks 1954) de leiding van ons gerecht, nl. de Voorzitter van de rechtbank, zomede de heer Procureur des Konings, van oordeel waren dat ze evengoed in hun onderlinge conversatie de Franstaligheid mochten en konden hanteren. Het stond dus goed dat de Stafhouder zich daar wel op aanpaste en liefst ook liet merken in zijn conversaties met de Voorzitter en/of de Procureur dat hij een woordje in het Frans machtig was.

Waren de taken van de Stafhouder beperkt en tevens de uitoefening ervan weinig werk teweegbracht, dan moet het ook niet verwonderen dat het ambt van Stafhouder ook niet vergoed werd. Dit zou thans niet meer mogelijk zijn, gezien het uitgebreid bureauwerk, de kosten van de menigvuldige verplaatsingen naar Brussel, en het enorme verlies van werkuren in zijn eigen praktijk. Het Stafhouderschap van toen had meer weg van een ere-functie (ik spreek steeds van het kleine arrondissement Oudenaarde en niet van een groot arrondissement als Antwerpen, Gent, Brugge, Kortrijk).

Ik mag dan ook aanstippen dat de taak van de Stafhouder, die veelal zelf en alleen over de meeste problemen besliste eerder paternalistisch werd uitgeoefend, vooral op gebied van waardigheid in voorkomen in kledij en verzorging en de tucht eerder veelal voorkwam op een terzakeroepping bij de Stafhouder in de wandelgangen van de rechtbank ten einde de problemen te beslechten met een “ vaderlijke berisping”. Enkel gekwalificeerde misdrijven, leiden tot penale vervolging, en kwamen dus pas na de penale uitspraak voor de Stafhouder en de tuchtraad.

Het gerechtelijk jaar begon toen nog op 15 september, en het eindigde pas op 15 juli; dit was wel interessant voor het nemen van verlof naar het buitenland tussen 1 en 15 september, vooral voor de Stafhouder.

Algemeen geresumeerd kan men zeggen dat het Stafhouderschap van toen aan onze Balie eerder neerkwam op een eretitel dan op een daadwerkelijke functie, zoals dit ten huidige dage wel het geval is.

C. Kroniek

1. De infrastructuur

Het huidige gerechtsgebouw werd in 1925 opgetrokken doch er wordt al langer recht gesproken langs de Schelde in Oudenaarde. In de 14^e eeuw werd door het Bourgondische Hof twee versterkte torens opgetrokken aan de Schelde, waaronder het Kasteel van Bourgondië. De graaf van Vlaanderen kiest dit kasteel als verblijfplaats in 1401 en ook Jan Zonder Vrees neemt er later zijn intrek, van 1405 tot 1409. Wanneer Oudenaarde op 8 oktober 1800 voor het eerst een rechtbank van eerste aanleg krijgt, wordt als eerste zittingszaal nog gekozen voor een toenmalig hotel-restaurant, het vroegere Kasselrijhuis⁵⁸. In 1817 neemt men echter zijn intrek in het Kasteel Van Bourgondië. Nauwelijks 7 jaar later verhuist men naar het toen nieuwe gerechtsgebouw op de terreinen van het vroegere Sionklooster.

Foto van een oude postkaart. Aan het einde van de Bourgondiëstraat aan de oostkant van de Schelde, staat het oude kasteel van Bourgondië, met op de voorgevel twee opschriften: 'Ecole Moyen de l'État' en 'Gerecht'. Naast het kasteel van Bourgondië staat het nieuwe Gerechts-hof, gebouwd in 1922. De protestantse tempel is afgebroken. Gedrukte tekst boven: Audenaerde. Gerechts-hof. Palais de Justice. – Stadsarchief Oudenaarde

⁵⁸ Het Kasselrijhuis is oorspronkelijk opgericht midden 16e eeuw als woning voor de Heer van Mullem. Het Kasselrijbestuur neemt er begin 1600 zijn intrek en blijft er tot de afschaffing van de kasselrijbesturen door de Fransen in de 18^e eeuw. De benedenverdieping wordt het gerechtsgebouw, de bovenverdieping blijft zijn functie als hotel behouden. In 1851 valt het volledige gebouw in handen van de priestercongregatie van O.L.V van Dendermonde en wordt er een school in ondergebracht. Vandaag maakt het gebouw in de Hoogstraat deel uit van het St.-Bernarduscollege. Het wapenschild van de Kasselrij is nog terug te vinden in een glasraam en op een schouw.

Beschoten Oudenaarde. Oudenaarde op 11 november 1918 : Het verwoeste Justitiepaleis, Bourgondiëstraat. Oorlogsschade Wereldoorlog I : 1914-1918. – Stadsarchief Oudenaarde

Bombardementen tijdens wereldoorlog I verwoesten het Kasteel van Bourgondië en dus genoot de Rechtbank van Eerste Aanleg een tijdelijk onderkomen in het Kasteel Liedts. De Stad Oudenaarde had dit Kasteeltje geërfd van Amedée Liedts wiens vader Charles één van de bekendste Oudenaardse juristen was begin 19e eeuw. Op 25 oktober 1925 wordt dan het huidige gerechtsgebouw van de hand van Gents architect Valcke plechtig geopend en kon de rechtbank terugkeren naar zijn oorspronkelijke thuis. Toenmalig voorzitter Van Lierde is in zijn openingsrede lyrisch over het nieuwe complex en noemt het ‘plus grandiose, dix fois plus importante et plus puissant que l’ancien’. De aanwezigen worden omvergeblazen door ‘la richesse, la variété, la grâce, la beauté de l’édifice’.⁵⁹

Wie het gebouw op vandaag betreedt, belandt in een gerechtsgebouw zoals het er in het hoofd van de meeste mensen ook uitziet: hoge en zware deuren, harde houten banken, rechters die op een verhoog zitten, ramen met lood, muurschilderingen met spreken als ‘verhef het recht, voorkom het onrecht’. Een gebouw dat, in de ogen van vele mensen, even archaïsch is als het recht dat er gesproken wordt. Zo vele jaren later, en zonder noemenswaardige restauratie, heeft het gerechtsgebouw veel van zijn grandeur verloren.

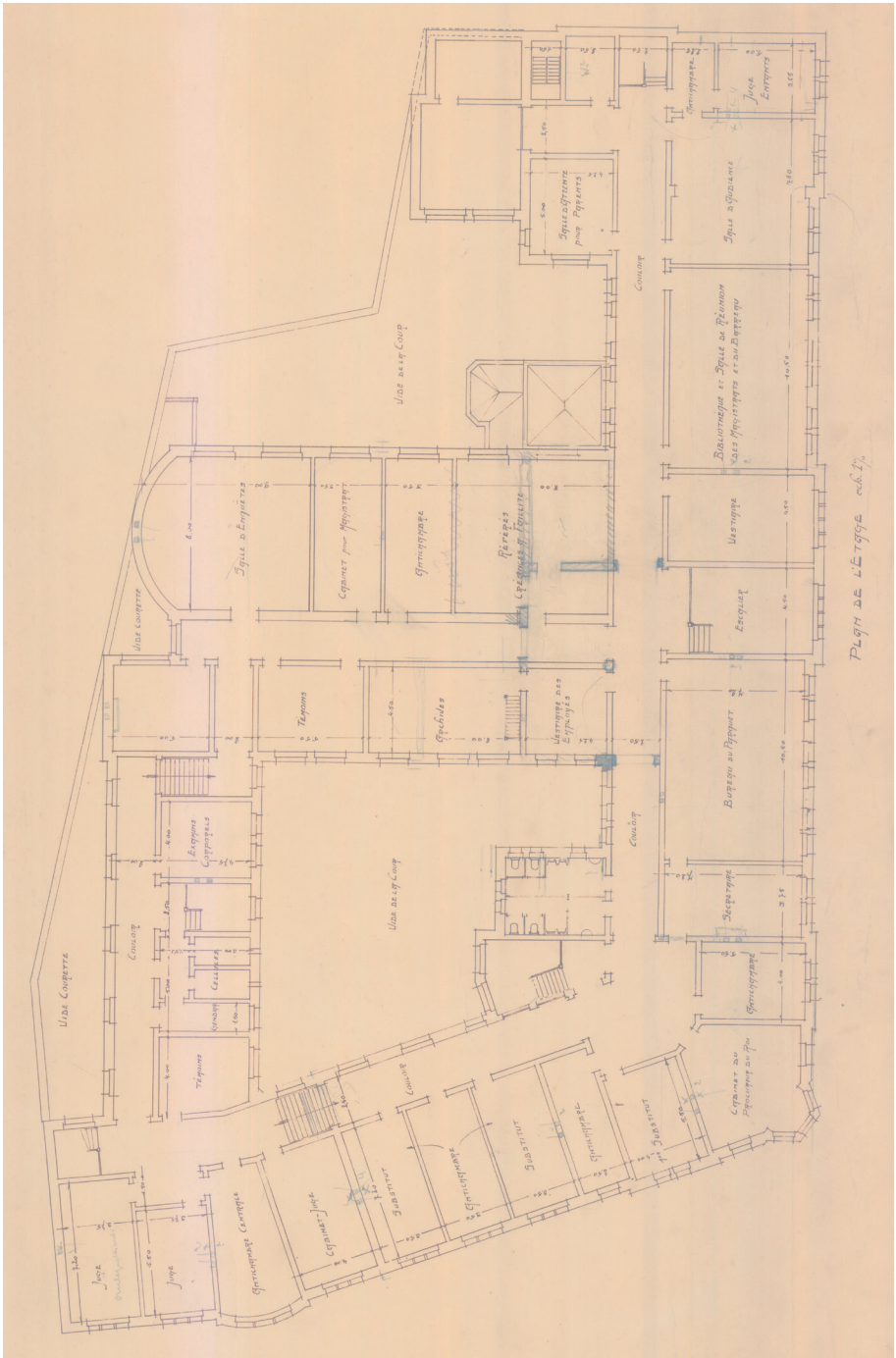
⁵⁹ L. VANDEVELDE, “Twee eeuwen rechtbank te Oudenaarde”, in *Handelingen van de Geschiedkundige- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde van zijn Kastelrij en van den Lande tusschen Maercke en Ronse*, 1997, 235-241.

Scheldeklokke 4 oktober 1925: 'Het nieuw Gerechtschouw van Audenaerde' – Stadsarchief Oudenaarde

De Orde kende een geleidelijke groei en dat leidt al eens tot plaatsgebrek in dat oude gebouw. In 1953 vraagt de raad aan de voorzitter van de rechtbank een eigen lokaal voor de balie en de stafhouder, en een bijkomende kamer voor de advocaten. Pas in 1957 wordt het lokaal voor de balie toegewezen en twee jaar stelt men een tweede kamer voor de advocaten ter beschikking. De stafhouder krijgt ook een lokaal maar moet zich tevreden stellen met een klein lokaaltje op de tussenverdieping. Dit zorgt er mee voor dat de stafhouder zijn functie nog ruim veertig jaar op zijn eigen kantoor uitoefent. Toen stafhouder De Lange in 1997 echter op vier maand tijd 500 brieven ontving op zijn kantoor, werd er spoed gezet achter het nieuwe lokaal. Acht jaar later vroeg stafhouder Vyls om een opsmukbeurt van dit bureau. Stafhouder Adiel Dupont was pas echt een voorbeeld van bereikbaarheid en het opbouwen van een goede relatie met zijn confraters. In december 1982 vond een vergadering van de raad plaats ten huize van de stafhouder.

Maar niet alleen de Orde heeft nood aan meer ruimte. In 1995 kan de griffie van de rechtbank de dossiers niet meer stapelen en wil ze haar lokaal ruilen met de spreek- en kleedkamer van de balie. Uiteindelijk vindt er geen wissel van lokalen plaats, maar neemt de griffie de ruimte gewoonweg over. Voor de advocaten blijft enkel het 'koffiepot' behouden. De postvakjes staan vandaag nog steeds in de oude kleedkamer. Uit noodzaak moesten de pro Deo-zaken in december 1995 in het bureau van de stafhouder behandeld worden. De situatie wordt pas echt aangepakt met het bijzonder plan van aanleg in 1997 dat voorziet in een uitbreiding van het gerechtsgebouw. De stafhouder dringt aan op een extra lokaal voor de balie en verkrijgt het ook. Pas in 2002, wanneer er door de verhuis van het vrederecht wat extra ruimte vrijkomt, verzoekt de jonge balie om een eigen lokaal. De stafhouder doet een goed woordje bij de voorzitter van de rechtbank maar tot op de dag van vandaag moet de jonge balie het zonder eigen lokaal stellen.

Plattegrond Gerechtsgebouw Oudenaarde – Plan arch. Valcke 1922 – Stadsarchief Oudenaarde

Niet alleen de lokalen op zich maar ook de meubilering zorgt voor heel wat overleg. Zo wordt op de vergadering van de raad van september 1954 de aankoop van een tweede bureau of, zoals men het toen verwoorde, een tweede 'schrijfmogelijkheid' voorgelegd. Op de vergadering van november 1957 bespreekt men dan weer de aankoop van het meubilair en de verlichting voor het verkregen lokaal voor de balie. Opvallend is dat dit punt soms hoger op de agenda staat dan de behandeling van een tuchtzaak. In januari 1958 laat men zelfs weten dat er ook nog een kapstok is besteld voor het lokaal.

Een ander zorgenkind van de Orde is de bibliotheek die samen met de rechtbank wordt aangelegd. Op de vergadering van 3 december 1958 wordt melding gegeven van het verdwijnen van boeken uit de bibliotheek. Na een eerste schrijven komen er enkele vergeetachtige advocaten de verloren gewaande boeken terugbrengen en dus beslist men in januari '59 een tweede brief rond te sturen. Twintig jaar later kan de Orde samen met de voorzitter van de rechtbank de overgebleven lege boekenplanken aanvullen wanneer meester Michel Delobel beslist zijn privécollectie te verkopen. Tien jaar later is ook rechter Mys bereid zijn boeken aan de Orde te verkopen. In de jaren '80 pakt men de bibliotheek ook structureel aan. Er wordt een nieuw uitleensysteem op poten gezet, de regeling voor het uitlenen wordt uitdrukkelijk neergeschreven in een reglement en er wordt een reorganisatie doorgevoerd. In de jaren '90 heeft de bibliotheek weer last van een 'boekendief', of vergeetachtige advocaten. De vernieuwing blijft ook niet uit en er komt een computer met het databankprogramma Judit in de bibliotheek. Dit alles heeft natuurlijk een kostenplaatje. In 1995 wordt dan ook beslist het budget voor de bibliotheek op 1.000 BEF (€ 24, 79) per advocaat te brengen. De werking van de bibliotheek vraagt niet enkel een groot budget maar ook heel wat energie. Er wordt in 1995 dan ook een bibliotheekcommissie opgericht die o.a. moet waken over het feit of er van iedere rechtstak enkele boeken beschikbaar zijn. In deze commissie zetelen dan zowel leden van de Orde als van de magistratuur en de procureur. De commissie van 1995 wordt nog enkele jaren voortgezet maar bloedt dan dood om in 2002 opnieuw opgericht te worden. De commissie kent ook na 2002 enkele sporadische bijeenkomsten o.a. bij het invoeren van een nieuw classificatiesysteem in 2005. Naast informatiezaal doet de bibliotheek ook dienst als vergaderzaal van de raad van de Orde.

De technische vernieuwing blijft niet uit aan de balie van Oudenaarde. Een eerste stap wordt gezet in 1963. In dat jaar beslist men een schrijfmachine en dactylotafeltje aan te kopen. Eind jaren '40 werd het verslag van een tuchtzaak al eens uitgetypt maar het gebruik van de typemachine was toch eerder sporadisch. Vanaf midden jaren '60 breekt het gebruik van de typemachine echt door, tot grote vreugde van diegene die in 2009 besliste haar masterproef aan de Oudenaardse balie te wijden. Dertig jaar later doet de computer dan zijn intrede. Er wordt in 1996 o.a. een commissie opgericht voor het omzetten van de pro Deo-punten op pc. In november 1997 wordt zelfs een fles wijn

aangeboden aan een vrederechter die hielp met de installatie van het computermateriaal. De aankoop van een computer was minder ingrijpend dan de opkomst van het internet. Alsof het iets buitenaards was, werden er commissies en studiedagen voor opgericht. In het verslag van zo'n studiedag, beschrijft men het internet als iets waarvan 'het opzet aanvankelijk militair was om wereldwijd een communicatienetwerk op te bouwen, maar al snel door de commerciële wereld werd overgenomen'⁶⁰. Op de studiedag vertelt men ook over het potentieel van deze toepassing. Zo stelt men dat 'dit voor de juridische wereld binnen afzienbare tijd inhoudt dat vonnissen, juridische werken kunnen geraadpleegd worden en ook communicatie tussen advocaten en rechtbanken e.d. mogelijk zal zijn'⁶¹. Een toekomstvoorspelling die helaas anno 2015 nog niet volledig werkelijkheid is. Echt vertrouwd was men toch niet met de materie want twee jaar later wordt opnieuw een studiedag gehouden, deze keer voor het aanmaken van een website voor de Vlaamse Balies. In het verslag wordt de opbouw van de website beschreven maar eerst en vooral is er een definitie van wat een website juist is. Het wordt omschreven als 'een document, een brochure, die door iedereen die met zijn computer op het internet aangesloten is, kan geconsulteerd worden'⁶². De raad van de Orde van Oudenaarde sluit zich al snel aan bij het initiatief, of met andere woorden, de raad stuurt een vertegenwoordiger voor de 'internetcommissie'. In mei 2000 wordt op de advocatendag zelfs een demonstratie gegeven van hoe te werken met internet. Studeren en werken zonder een internetaansluiting is nu quasi ondenkbaar maar twintig jaar geleden was iemand die kon surfen op het internet een vreemde eend in de bijt.

Naast typemachines en computers, zorgden nog andere technische snufjes voor heel wat kopzorgen. Vooral het aankopen (en onderhouden) van een kopieermachine lijkt een voortdurende lijdensweg. In de eerste decennia van zijn ontstaan, maakte de raad gebruik van het kopieerapparaat van de griffie. In 1974 wordt voor het eerst geopperd een eigen toestel aan te kopen. Na een klein onderzoek besluit de raad echter dat een eigen toestel 'onvoldoende nut en rentabiliteit' oplevert. In 1981 onderzoekt men dan weer het nut van dergelijk investering en na vier maanden van getreuzel en getwijfel ziet men opnieuw af van een aankoop wegens 'gebrek aan interesse'⁶³. Drie jaar later ligt het punt weer op tafel en beslist de stafhouder zijn kopieerapparaat ter beschikking te stellen van de balie. In 1988 wordt er dan een nieuw toestel aangekocht. In 1991 blijkt dat de machine niet kan hersteld worden omdat er geen wisselstukken meer beschikbaar zijn. Aan de raad wordt de toelating gevraagd om een 'nieuwe occasie' aan te kopen. Zes jaar later dient zich weer vernieuwing aan. In 1999 voert men enkele vernieuwingen door in het gebruik. Iedere advocaat krijgt een codenummer en de kostprijs van een kopie wordt

60 Raad 8 mei 1996.

61 Idem.

62 Verslag van de vergadering van 23 januari 1998 te Kortrijk tussen de Vlaamse stafhouders of hun afgevaardigden met betrekking tot de creatie van een advocatensite op internet.

63 Raad 9 december 1981.

op 4 BEF (€ 0,10) gezet. De gestegen prijs van kosten en onderhoud staat in 2004 op de agenda. In 1987 werd het faxtoestel geïntroduceerd, inclusief een demonstratie voor de jonge balie. In september 1990 komt de stafhouder van Dendermonde zelfs ten rade over de betrouwbaarheid van een fax. Het antwoord van Oudenaarde is dat een faxbericht dezelfde waarde van een brief heeft.

De nummering van de kastjes lag dan wel ter discussie op de vergadering van 6 december 1989, de grootste niet-juridische beslommering van de raad was toch wel de zekerheid van een vers kopje koffie. In 1969 wordt voorgesteld om een koffieautomaat aan te kopen maar net zoals bij de aankoop van het kopieerapparaat weegt de noodzaak niet op tegen de prijs. Pas in 1985 wordt er opnieuw van een eigen automaat gesproken. In maart van dat jaar oppert men eerst om er voor te zorgen dat er steeds een kan met koffie ter beschikking is van de balie, maar twee maand later opteert men dan toch maar voor de aankoop van een automaat. Pas in 1999 moet men zich weer bekommeren om zijn kopje koffie en vraagt men toelating voor de aankoop van een nieuw toestel. Dat jaar neemt de koffie zo een hap van € 300 uit het budget. In oktober 2001 is de automaat al weer aan vervanging toe en drie maand later laat men op de raad weten dat de bestelling is geplaatst. Nog geen jaar later is er alweer een koffievraagstuk als de prijs voor het onderhoud toeneemt. Drie maand lang wordt er gediscussieerd over de extra kosten maar uiteindelijk wil men zijn kopje koffie niet opgeven. Dat jaar gaat meer dan € 1.300 van het budget naar het onderhoud van een koffiemachine. Zoals het een goed advocaat betaamt, deelt men op de raad van maart 2003 mee dat er een heus onderhoudscontract is opgemaakt. Wanneer eind 2004 de automaat alweer aan vervanging toe is, worden er andere mogelijkheden gezocht. In april 2005 beslist men een koffiemachine te huren. Wanneer de koffieautomaat het laat afweten, of wie liever iets fris heeft, kan sinds 1995 een frisdrank nuttigen. In oktober 1995 krijgt de stafhouder de toelating van de voorzitter van de rechtbank om een frisdrankautomaat te laten installeren. Er wordt afgesproken 25 BEF (€ 0,62) per blikje te vragen.

Tot slot nog enkele andere praktische initiatieven. Zo wordt op de algemene vergadering van 17 juli 1953 de wens geuit voor een telefooncel in het justitiepaleis. De raad ging dat jaar niet in op het verzoek maar op de raad van 1 oktober 1980 wordt meegedeeld dat ‘de toestand behouden blijft’ dus moet die telefooncel er jaren later wel gekomen zijn. In 1958 wordt om een postbus in het gerechtsgebouw zelf gevraagd en verkregen. In 2000 wordt de Juristenkrant aangekocht en in het koffiekot van de advocaten ter beschikking gesteld. Er wordt op de raad eveneens gestemd over de aankoop van een leesstok. Die komt zeven jaar later ook van pas wanneer de balie zich abonneert op Het Nieuwsblad en De Morgen.

Naast het aankopen van goederen, investeert de Orde ook in enkele goede medewerkers. Eén van die medewerkers is de huisbewaarder, die zijn woonplaats in het gerechtsgebouw heeft. De huisbewaarder staat in voor het algemene onderhoud van het gerechtsgebouw maar vervult ook enkele taken voor de Orde. Zo besliste de raad in 1975 bijvoorbeeld om zijn vergoeding voor de opkuis van de lokalen van de Orde op te trekken van 750 BEF (€ 18,60) naar 1.000 BEF (€ 24,79). Bij de conciërge⁶⁴ kan je ook steeds terecht bij gebrek aan een toga. Wanneer in 2004 zijn voorraad uitgeput blijkt te zijn, stelt men dan ook een lid van de raad aan om er één tweedehands te kopen.

Naast de huisbewaarder kan de raad rekenen op een goede medewerkster op het secretariaat. Pas in oktober 1997 werd een permanent secretariaat opgericht. Sinds midden jaren '80 wierf men wel deeltijds een typiste aan maar een voltijdse medewerkster is er dus nog maar zo'n vijftien jaar. De allereerste secretaresse was mevr. Haelterman, de toenmalige echtgenote van een advocaat op het tableau. De eerste jaren is zij slechts drie halve dagen, vier uur per dag, werkzaam. In 1999 wordt haar taak uitgebreid tot 21 uur, of met andere woorden iedere weekdag een halve dag. In 2003 vraagt ze een bijkomende halve dag. De taak van secretaresse evolueerde door de jaren heen immers van het louter verwerken van de briefwisseling en de dossiers van de Stafhouder naar onder meer ook medewerking verlenen aan het Bureau voor Juridische Bijstand en toezicht houden op de permanente vorming. Op de vergadering van de raad van 5 april 2000 wordt voor het eerst meegedeeld dat de toenmalige secretaresse op 20 april mag deelnemen aan de secretaressedag te Tongeren, op kosten van de balie.⁶⁵ Mevr. Haelterman wordt na haar pensioen opgevolgd door mevr. Metsu. Dit keer wordt er wel een wervingsselectie gehouden in samenwerking met de VDAB. De echtgenote van de toenmalige griffier en een bediende van de griffie van een vredegerecht worden dan ook vriendelijk verzocht hun kandidatuur bij de VDAB in te dienen, niet rechtstreeks bij de raad. Er zijn dertig kandidaten waarvan er uiteindelijk 22 deelnemen aan een proef georganiseerd door een onafhankelijk testbureau. Mevr. Metsu krijgt de job en zal deze gedurende vier jaar uitoefenen. Ze wordt in 2008 opgevolgd door de huidige secretaresse, mevr. Van Laethem.

64 Of conciërges. De afgelopen decennia woonde er steeds een koppel in de conciërgewoning.

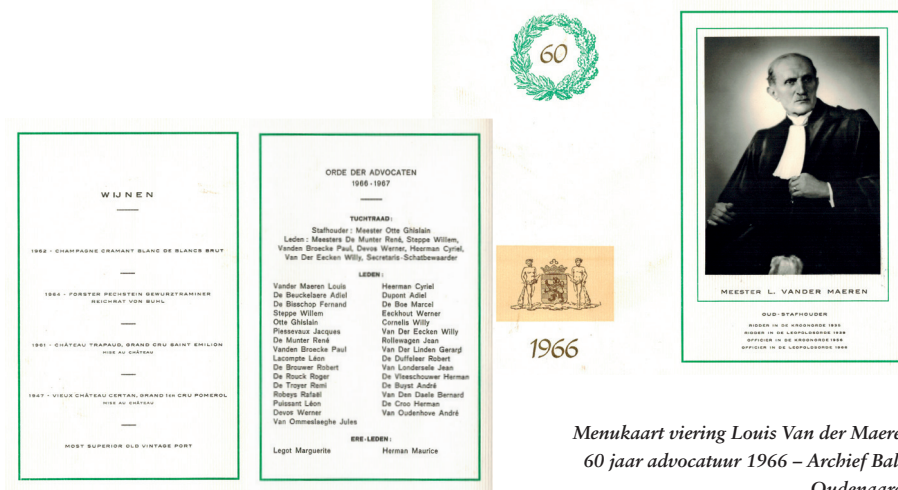
65 Sinds eind jaren '90 organiseert telkens een andere balie op de 3de donderdag van april een uitstap voor alle huidige en voormalige secretaresses. In 2011 was het de buurt aan de balie van Oudenaarde. Er stond onder meer een bezoek aan het schoenenmuseum in Kruishoutem en een stadswandeling op het programma.

2.

Gevierde advocaten

De boog kan niet altijd gespannen staan en de eerste vijftig jaar nam de Orde dit gezegde nauw ter harte. Een eerste viering waarvan sprake is in het beschikbare archiefmateriaal, is de viering van drie advocaten in 1954 naar aanleiding van 35 jaar advocatuur. Twee jaar later is er alweer feestgedruis wanneer meester Jozef De Clercq, meester Maurice Thienpont, meester Louis Van der Maeren, alle drie eveneens oud-stafhouder, hun 50 jaar advocatuur vieren.

In 1959 begint men zelfs al aan de planning van een viering die uiteindelijk pas in 1961 doorgaat. Meester Henri Van Wetter wordt dat jaar gevierd omwille van vijftig jaar advocatuur. Daarnaast gaat de stafhouder ook naar Brussel om deel te nemen aan de viering van het decreet van 1810 dat net 150 jaar bestond en waaraan de Orde haar bestaan te danken heeft. Nauwelijks enkele maanden later viert hij te Luik ook het 75-jarig bestaan van het Verbond van Belgische advocaten. In 1961 mag de hele balie delen in het feestgedruis bij de viering van het 25-jarig bestaan van de balie. Na een mis voor alle overleden confraters en een academische zitting met als redenaar meester René Victor, o.a. oud-stafhouder van Antwerpen en stichter van het Rechtskundig Weekblad, trekt het gezelschap naar het stadhuis voor een kleine receptie en vervolgens naar het banket in een Oudenaards restaurant. Niet alleen alle advocaten en ereadvocaten werden uitgenodigd, maar ook hun 'echtgenoten en verloofdes', alle magistraten van de rechtbank van Oudenaarde, de stafhouders van Gent en Dendermonde, en de Voorzitter van het Verbond van Belgische advocaten. Dan is het vijf jaar wachten op een volgende festiviteit, namelijk de viering van zestig jaar advocatuur van meester Louis Van der Maeren.

Een volgend jubileum is er pas in 1977 wanneer meester Willem Steppe een carrière van veertig jaar mag vieren. In 1984 wordt een commissie opgericht voor het organiseren van een viering voor het 50-jarig bestaan van de Orde. Meester Marcel Manderick, meester Herman Van Driessche en meester Margareta Broeckaert nemen de organisatie op zich. Daarna viert de Orde enkel nog het jubileum van de Nationale Orde en de OVB met bijvoorbeeld een wandelbuffet na de buitengewone vergadering van 24 mei 2007 voor deze laatste. Het groot aantal advocaten maakte het vieren van alle jubilarissen waarschijnlijk onmogelijk en/of te duur.

Een traditie die men wel tracht voort te zetten is het uitdelen van decoraties en eretekens. In 1977 liet de stafhouder weten zelf enkele voorstellen te zullen doen aan de minister van Justitie⁶⁶. Op de vergadering van de raad van 6 januari 1993 herinnert meester Cyriel Heerman er aan dat het uitdelen van de decoraties in de vergeethoek is geraakt. Ook in 1999 doet de raad een extra inspanning en vraagt ze aan de minister van Justitie nogmaals de voorwaarden voor het uitdelen van de eretekens. De waarde die men aan deze eretekens hecht, verminderde echter de afgelopen decennia en de traditie bloedt een beetje dood.

66 Raad 5 januari 1977.

3.

a. *Familieverbanden, een vloek of zegen?*

In de vorige hoofdstukken werd vaak vermeld dat de werking en de sfeer vaak gemoedelijk zijn omdat de advocaten elkaar best wel goed kennen. Dit heeft niet enkel met het kleine aantal advocaten te maken, maar ook met de familiale banden⁶⁷. Maar liefst negen zonen en zes dochters treden in de sporen van hun vader en worden advocaat aan de balie van Oudenaarde. Slechts één zoon trad in de sporen van zijn moeder. Eén advocaat, meester Karel Wellekens, volgt zowel zijn moeder, meester Paule Vanden Broecke, als zijn vader, meester Jan Wellekens, naar de balie, nadat ook zijn grootvader, meester Paul Vanden Broecke, en zijn tante, meester Madeleine Vanden Broecke aan de balie verbonden waren. Net zoals bij zijn ouders is ook zijn partner verbonden aan dezelfde balie. Hij was in al die jaren niet de enige die de liefde vond, of volgde, naar de balie van Oudenaarde. De balie van Oudenaarde kent door de jaren heen zo'n twaalf huwelijken⁶⁸.

In twee gevallen zet men een familietraditie in drie graden voort. Zo volgt meester Katrien Dupont niet alleen haar vader Luc maar ook haar grootvader Adiel en oom Philippe naar de balie van Oudenaarde. En ook meester Johan Van Driessche draagt een bekende familienaam met zich mee aangezien zowel zijn vader Herman als zijn grootvader Gaston ooit stafhouder waren. Er zijn ook zo'n tien advocaten die samen met hun broer of zus werkzaam zijn aan de balie van Oudenaarde. Meester Yves Vancoillie had niet enkel een broer Philip aan de balie, want ook zijn nichtje Sylvie, en later neef Christoph, vervoegen de balie. In nog vier andere gevallen kunnen twee advocaten zich (achter-)neef en/of nicht noemen. De families De Koekelaere en De Riemaecker waren beide met een oom en neef vertegenwoordigd in Oudenaarde. Meester Armand De Riemaecker had daarenboven ook een tante aan de balie, meester Margareta Legot, die zelf in de voetsporen van haar vader was getreden en later huwde met een broer van Albert De Riemaecker. Vier advocaten dragen wel dezelfde achternaam maar het is niet meer te achterhalen of de personen in kwestie ook familie zijn.

b. *Pater semper certus est – Philippe Dupont*

Een oud en wijs Vlaams spreekwoord, en zo zijn er nogal wat, zegt: “De appel valt niet ver van de boom.” Dat geldt des te meer als de appelboom overvloedig appels voortbrengt en er dus meerdere appels dicht bij de stam en onder de beschutting van een ruime kruin wortel kunnen schieten.

⁶⁷ De familieband werd voornamelijk onderzocht op basis van de overeenstemmende familienamen. Er zijn ongetwijfeld wel nog andere verwantschappen aan de balie.

⁶⁸ In twee gevallen kan niet met zekerheid gezegd worden of ze in het huwelijk zijn getreden, of feitelijk of wettelijk samenwonend zijn.

Mijn vader, Oud-Stafhouder Mr. Adiel Dupont, kwam uit een bescheiden gezin in Schorisse. Zijn vader was postbode, zijn moeder huisvrouw aan de haard. Hij had twee zusters en twee broers, waarvan er trouwens één, zoals zijn vader, heel zijn leven postbode is geweest. In de hele familie was van heinde en verre niemand te bespeuren die ook maar van ver of van dicht met het recht bezig was geweest.

Mijn vader zelf studeerde trouwens eerst klassieke filologie. Pas toen hij al gehuwd was en de eerste nakomeling op komst was én terwijl hij als enige kostwinner Latijn doceerde, begon hij zijn rechtenstudies voor de midden jury. Hij slaagde met vlag en wimpel. Zo was mijn vader: als hij een plan had, dan ging hij ervoor.

Zodra hij zijn diploma behaald had, kocht hij samen met mijn moeder een huis in Ronse. En samen met dit huis ook meteen de daarin gevestigde advocatenpraktijk van wijlen oud-confrater Emiel CLAUS. De praktijk bevatte welgeteld 35 ‘actieve’ dossiers. Het dikste dossier telde 5 vellen papier. We zeggen en schrijven 1952. De Oudenaardse balie was toen 17 jaar jong en 25 advocaten rijk. Toevallig of niet werd in datzelfde jaar mijn broer en confrater, Mr. Luc Dupont, geboren. Die kwam 24 jaar later, na een vlekkeloos parcours en met 3 diploma’s op zak, op 1/09/1976 aan de balie. Naast zijn professionele carrière was hij, in de voetsporen van zowel vader als moeder, actief in de politiek. Ook hier viel de appel niet ver van de boom. Mijn vader was korte tijd senator. Mijn moeder schopte het op haar beurt, vóór haar huwelijk en onder de vleugels van de toenmalig gevierde Oudenaardse politicus en vader van confrater, Mr. Koen Verroken, nl. Jan Verroken, tot het eerste vrouwelijke Provincieraadslid van Oost-Vlaanderen. Mijn broer Luc zocht het eerder op het gemeentelijk niveau. Na een mandaat als schepen en twee als eerste schepen, oefent hij momenteel zijn derde opeenvolgende ambtstermijn uit als burgemeester van de stad Ronse.

In 1963 werd ik geboren. Ik was duidelijk de meest vrijgevochten telg van het intussen zes kinderen tellende gezin. Het mag dan ook niet verwonderen dat mijn vader, toen ik mijn rechtenstudies aanvatte aan de KU Leuven, weinig hoop koesterde op een goede afloop.

De scepsis in hoofde van mijn vader bleek nog het meest uit de verhuis van het kantoor, tijdens mijn studies, naar een appartement nabij het station waar slechts drie kantoorruimtes voorzien waren: één voor mijn vader, één voor mijn broer en één voor ... de bedienden.

Toen ik op 1/10/1987 mijn opwachting maakte aan de balie en mij de dag nadien met niet geringe trots aanbod in het kantoor van mijn vader werd ik noodgedwongen verwezen naar ... de keuken van het appartement, waar een tafel en een keukenstoel tot mijn eerste kantoormeubilair werden gepromoveerd. Op de één of andere manier moet ik dan toch mijn strepen hebben verdiend, want slechts luttele jaren later verhuisde het

kantoor, deze keer met mij erbij, opnieuw naar zijn vertrouwde stek in het ouderlijk huis in de Politiekegevangenenstraat. En nog was de microbe niet uitgewerkt want op 4/09/2003 legde Mr. Katrien Dupont, dochter van mijn broer Luc, de eed af als advocaat.

Mijn vader was streng maar rechtvaardig. Dat was hij niet alleen voor anderen, ook voor zichzelf. Steeds was hij als eerste op kantoor. Steevast sloot hij 's avonds weer de deur. Makkelijker dan verwacht vertrouwde hij zichzelf met de moderne technologieën. Zijn mooie handschrift moest algauw de duimen leggen voor de dictafoon en de PC.

Bij aanvang van mijn loopbaan ruimde de rebel in mij plaats voor de volgzame onderdanige stagiair. Ik had er geen moeite mee om alles wat ik produceerde aan zijn kritisch oordeel te onderwerpen. Ik zag in mijn vader mijn grote voorbeeld. Op zijn sterfbed heb ik hem nog bedankt, omdat hij mij mijn stiel heeft geleerd.

Maar mijn vader had nog een kwaliteit: Hij wist wanneer hij de fakkel moest doorgeven. Hoewel zijn werk zijn leven was en hij nooit de toga aan de haak zou hebben gehangen als de openhartoperatie die hem zijn derde jeugd had moeten bezorgen niet faliekant was afgelopen, besepte hij als geen ander dat hij op tijd afstand moest nemen en de jonge garde vertrouwen moest schenken. Gaande weg was hij het die aan zijn opvolgers een tweede mening kwam vragen. Steeds meer trad hij op de achtergrond en vierde hij de teugels.

Uiteindelijk werd hij geveld door een verschrikkelijke ziekte. Maar zijn baliebloed is blijven leven. De appelboom heeft uiteindelijk drie appelaars voortgebracht. Een mooie oogst, voor een mooi leven.

D. Dankwoord

Ilse Bothuyne & Evelien De Ridder

Pas nieuw aan de balie van Oudenaarde ging Evelien zich opnieuw verdiepen in het materiaal van haar masterproef over de Geschiedenis van de Oudenaardse balie uit 2011. Ilse wist met twintig jaar ervaring aan de Oudenaardse balie de juiste mensen te overtuigen - chanteren is zo'n lelijk woord - om enkele extra bijdragen te leveren.

Het resultaat van deze unieke samenwerking is dit boek geworden, waar we trots op zijn, maar dat er nooit zou zijn gekomen indien we geen hulp hadden gekregen.

We willen eraan houden iedereen te bedanken die rechtstreeks meewerkte aan het boek door een bijdrage te schrijven, maar even goed zij die onrechtstreeks meewerkten door het leveren van het nodige beeld- en ander materiaal.

Een bijzondere 'merci' aan mr. Baudouin Piessevaux, mr. Herman De Vleeschouwer, mr. Paule Vanden Broecke, oud confrater en gepensioneerd magistraat de heer Bart Van Ommeslaeghe, alsook aan de echtgenote van wijlen confrater Herman Van Driessche, mevr. Catherine Choupin, voor de zoektocht naar schatten op hun respectievelijke kelder of zolder.

Alles werd zorgvuldig terugbezorgd, eventueel na kopienamen, zodat we één en ander achter de hand houden voor toekomstige pleidooien...

Ook nog een woordje van dank aan oud-stafhouders Ludo Machtelings en Jacques Vanderschelden om het archiefmateriaal destijds toe te vertrouwen aan een studentje Rechten en stafhouder Lieven De Moor voor het vertrouwen om dit boek in onze handen te leggen. Dank zijn we ook verschuldigd aan mevrouw Sabine Van Laethem voor haar medewerking.

Tot slot een laatste dankjewel aan het archief van de Stad Oudenaarde voor het ter beschikking stellen van hun beeldmateriaal.

Het was voor ons allebei een boeiende reis door het verleden.

We hebben bij de samenstelling van dit boek veel geleerd, van tijd tot tijd hard gelachen - onder meer om foto's uit de oude doos waarop we bekende figuren van onze balie herkenden - en zijn bij momenten zelfs ontroerd en verwonderd door wat we terugvonden. Hopelijk raakt dit boek jullie als lezer op een zelfde manier.

We zeggen geen vaarwel, maar moeten bekennen dat een volgende editie voor een honderdjarig jubileum er hoogstwaarschijnlijk nooit meer zal komen...

